



ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSkih ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

UREDNIŠTVO
se nahaja v Trstu ulica Boschetto, 5
Telefon 1570.
UPRAVNIŠTVO
Dunaj V. — Zentagasse 5.

Izhaja v Trstu 1 in 15 vsaki mesec
Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
o o Rokopisi se ne vračajo. o o o

Naročnina:
za celo leto 4.40 K
za pol leta 2.20 K
za četrt leta 1.10 K
Posamezna številka 18 vin.

Pr. 35/11
2

V imenu Njegovega Veličanstva Cesarja!

C. kr. deželna kot tiskovna sodnija v Trstu je po predlogu c. kr. državnega razsodila, da ustanavlja vsebina članka »Justični škandal« uvrščenega v št. 7 lista »Železničar« dd. Trst. 1. Aprila 1911 v vsem svojem obsegu, v številki naslov, pregrešek po § 300 k. z.

Potrjuje se uže uvedeno zaplenjenje imenovane tiskovine, prepoveduje se razširjanje iste in ukazuje se uničenje nabranih izvodov in istih ki se najdejo kakor hitro postane navzoči odlok pravomočen.

RAZLOGI

V zaplenjenem članku se komentira neko razsodbo nekega dunajskega sodišča na tak način, da se pri tem skuša z zasmehovanjem, zasramovanjem neresničnim pripovedovanjem in s prevračanjem dogodkov razsodbe sodnih oblastij v nič devati in tako tudi skuša druge k sovražstvu, k zaničevanju in k pritoževanju, zoper državne oblasti in zoper posamezne organe vladarstva glede na njih uradovanje ščuvati, dasi nimajo za to vzroka.

Očividno je torej, da ima imenovani članek vse znake pregreška predvidjenega pri § 300 k. z. Trst, 6. Aprila 1911.

C. kr. deželna sodnija v Trstu
Podpis nečitljiv.

zaupniki meščanskih strank v vladi — Weiskirchner, Hochenburger, Stürgkh, Marek in Glombinski — zapečatujejo s svojimi prepisi kršenje ustave!

To uro polagamo mi, zastopniki delavstva vseh narodov v avstrijskem državnem zboru, svojo nalogo zopet v roke svojih volilcev. Vaša stvar, volilci, bo zdaj, da tehtate in da sodite!

Naša prva naloga v parlamentu je bila

boj proti vladi.

Stali smo nasproti vladi, ki ni bila nič drugega kakor dragovoljno orodje militarizma. Za aneksijo Bosne je potratila 256 milijonov kron. Za nove bojne ladje so ji vladni hlapci — krščanski socialci, nemški nacionalci in poljsko kolo — dovolili 312 milijonov. Za novo oboroževanje vojske na suhem je zapravila 52 milijonov. Državni dolgovi so se pod to vlado zvišali za 764 milijonov kron. Za obrestovanje tega strašnega dolga morajo avstrijski narodi izdati vsako leto 30 milijonov. In ta sredstva zahteva vlada od najsiromašnejših med siromašnimi. Zvišati hoče davke na žganje, na vsako škatljičico v žigalic hoče založiti dva vinarja davka, podražiti hoče smodke, cigarete in tobak že s 1. julijem. Najsiromašnejši med siromašnimi naj plačujejo stroške oboroževanja, dočim vlačijo velekapitalisti, banke, borza, železarski kartel oderuške dobičke iz državnih posejil in vojnega dobavljanja. In ker ni parlament dovolil vladi novih davkov po njeni volji, ga je pahnila na stran, ustanovila novo gospodstvo § 14., in daje zdaj voliti nov parlament, upajoča, da ji pokorno prinese davke za nove dridnavte.

Vlada militarizma je tudi vlada draginje. Ne da bi vprašala parlament, je sklenila z Ogrsko tajno pogodbo, ki nam prepoveduje v zadostni množini vpeljati meso iz inozemstva. Ne smemo se najesti do sitega, ker nam Ogrska ne dovoljuje. Agrarcem na ljubo je tako popačila trgovinske pogodbe s Srbijo in Rumunijo, da nič ne koristijo avstrijskim konsumentom, avstrijski industriji pa prizadevajo neizmerno škodo. Sto in sto milijonov je žrtvovala

Delavstvu vseh narodov v Avstriji!

Delavci! Volilci!

Parlamentarno delo je prekinjeno. Državni zbor je razpuščen. Volilci se kličejo k žaram.

Z najsramotnejšim kršenjem ustave se končuje zasedanje prvega parlamenta enake volilne pravice. Bienenrothova vlada peha zbornico v katero je na milione ljudi polagala svoje upanje, ošabno na stran, pa si na podlagi § 14. sama dovoljuje pravico za pobiranje davkov in za nabor vojaških novincev, katere ni mogla doseči od ljudskega zastopstva. A

militarizmu, preklicala pa je predlogo o znižanju hišnonajemninskega davka, za ublažitev stanovanjske bede in stanovanjske draginje nima denarja.

Klerikalizem ima v tej vladi svojega pokrovitelja. Nemški svobodomiselní učni minister Stürgkh izroča naše ljudske šole popom. Pod vlado, katero podpirajo nemške svobodomiselné stranke, vlada v Avstriji zopet najčrnejši klerikalizem.

V boju zoper ljudstvu sovražno vlado smo se pa morali bojevati tudi proti meščanskim nasprotnikom te vlade. Naša opozicija se bistveno razlikuje od opozicije Slovanske Enote. Mi smo načelni nasprotniki vlade kapitalistično militaristične države; stranke v Slovanski Enoti nimajo drugega cilja kakor postati stebri in sokrivci te vlade, stavljajo pa edini pogoj, da se dva ali trije izmed njih ozaljšajo z ministrskim frakom. Mi hočemo okrepčati moč parlamenta proti vladi kamarile in generalnega štaba; Slovanska Enota je razdejala parlament s svojo obstrukcijo in s tem izročila vso moč kamarili in generalnemu štabu. V boju proti vladi smo sočasno vodili boj proti obstrukciji,

boj za delovno sposobnost parlamenta.

Kakor so se meščanski Nemci in Čehi, Poljaki in Rusini, Jugoslovani in Italijani srdito bojevali med seboj, tako so bili edini, kadar je šlo za nadglasovanje delavskih zahtev. V boju proti delavcem tvorijo vse meščanske stranke

enotno reakcionarno maso.

Trikrat smo od parlamenta zahtevali uspešna sredstva zoper draginjo živil, sredstva, ki naj bi ublažila bedo ljudskih množic in povečala plodovitost poljedelstva v prid siromašnemu prebivalstvu na kmetih. Toda vse naše predloge so preglasovale meščanske stranke. Zavrgle so predloge Schrammla in Rennerja dne 28. novembra 1907, zavrgle Hanušev predlog dne 29. novembra 1909, zavrgle Reumann Davidove predloge dne 1. decembra 1910.

Celo vrsto važnih socialno-političnih zahtev smo predložili poslanski zbornici. Toda tudi te je nadglasovala meščanska večina.

Zahtevali smo, da se zniža najvišja dnevna delovna doba najprej na deset, potem pa korakoma na devet in osem ur. Meščanske stranke so odklonile ta predlog dne 19. aprila 1910. Zahtevali smo osemurni delavnik za neprekinjene obrate — meščanske stranke so odklonile naš predlog dne 31. januarja 1911. Predložili smo varstveni zakon za peke — meščanske stranke so ga zavrgle dne 1. marca 1910. Predlagali smo, da naj se odpravijo delavske knjizice — meščanske stranke so odklonile naš predlog dne 2. junija 1910. Zahtevali smo zvišanje plače za železničarje, poštne in državne uslužbence — meščanske stranke so odklonile naše predloge dne 26. junija 1908 in 21. junija 1910. Dvajset milijonov za železničarje — za to država nima denarja; tristodvanajst milijonov za bojne ladje — za to je dovolj denarja v državnih blagajnah.

Za najvažnejše kulturne naloge nima država sredstev. Šole propadajo, najvažnejše stavbe železnic se zavlačujejo, vodne ceste se ne grade. Vse požira militarizem.

Stoječi nasproti sovražni vladi, nasproti sovražni večini, smo morali opravljati

svoje delo

v zbornici, kateri je neprenehoma pretila obstrukcija. Priboriti od meščanskega parlamenta za delavstvo, kar se da priboriti, je bila naša naloga. Vkljub vsem zaprekam ni ostal naš trud povsem brez uspeha.

Celo vrsto koristnih zakonov, ki smo jih mi povzročili in pri katerih smo sodelovali, je državni zbor že ustvaril. Tako pred vsem zakon o ustanovitvi zaklada za oskrbovanje stanovanj, ki bo dajal občinam in stavbnim zadrugam cenen kredit za zgradbo ljudskih stanovanj; zakon o prepovedi nočnega dela za ženske; zakon o rabi fosforja, s katerim bodo delavci v industriji za vžigalice obvarovani najgroznejše vseh obrtnih boleznih; zakon za trgovske uslužbence, ki je temeljito popravil pravne razmere tega mnogoštevilnega delavskega sloja; zakon o zapiranju trgovin, ki je tisočerm težko delajočim ljudem pribavil za uro več počitka; zakon za državne uslužbence, s katerim so se zvišali dohodki nekaterih kategorij državnih uslužbencev in poduradnikov; zakon o zvišanju dohodkov za stare penzioniste; zakon o podporah za rezerviste in naknadne rezerviste, ki ima varovati družine na orožne vaje poklicanih državljanov vsaj najhujše bede; novela h kazenskemu zakonu, ki je ublažila krutosti zastarelega kazenskega zakona. Naj še omenimo spopolnitev obrtnega nadzorništva, naredbe o varstvu delavcev pred zastrupljenjem s svincem, odpravo orožnih vaj v enajstem in dvajsetem službenem letu, tedaj lahko pravimo, da naše delo kljub vsem oviram ni ostalo popolnoma brezuspešno.

Na naš predlog je poslanska zbornica sklenila še več zakonov, ki pa so se razbili ob

uporu gospodske zbornice.

Najvažnejši teh zakonov so bili: Zakon o kršenju kontrakta, zakon o nezgodnem zavarovanju stavbinskih delavcev ter znižanje davka na sladkor za osem vinarjev od kilograma. Ob te uspehe našega dela nas je pripravila gosposka zbornica, v kateri se združuje nasprotstvo velekapitala z nasprotstvom veleposestva proti nam. Tudi novela k društvenemu zakonu, ki je imela ženam dati politično združevalno pravico, je bila v poslanski zbornici že sklenjena; gosposka zbornica se še ni posvetovala o njej, ko je razpust državnega zbora napravil konec vsakemu delu.

Mnogo drugih zakonov, pri katerih smo sodelovali, je bilo že dogotovljenih

v odsekih,

ko se je razpustila zbornica. Tako pred vsem veliki načrt socialnega zavarovanja, ki je bil po dveletnem trudapolnem delu popolnoma obdelan in bi se bil v par tednih lahko sklenil, v par mesecih pa lahko uveljavil, če ne bi bila razpustila zbornice; nadalje zakon o prepovedi nočnega dela za ženske in zakon o vposlevanju otrok v rudništvu; zakon o plačeval-

nih rokov za rudarje; zakon o službeni pragmatiki za državne uradnike in uslužbence; tiskovni zakon, ki je imel oprostiti kolportajo in odpraviti konfiskacije. Dalje se je več zakonov pripravljalo v odsekih: Tako novela k rudniškemu zakonu, ki bi bil imel napraviti meje oderuštva s premogom; zakon o bolniškem in nezgodnem zavarovanju mornarjev; zakon o ureditvi dela na domu; zakon o lokalnih železnicah, ki naj bi bil mnogim siromašnim delom države pribavil davno zaželeno železniško zvezo. Rezultate tega dela je uničil razpust državnega zbora. Nova zbornica bo morala vsa ta dela začeti od začetka. Z razpustom državnega zbora je vlada izvršila delo uničenja.

Ni slučaj, da je vlada razpustila zbornico ravno tisti hip, ko je bilo v pododseku dovršeno posvetovanje

o socialnem zavarovanju.

Od novembra 1908. smo delali in se posvetovali o tem zakonu, a zdaj — ko je končno dovršeno in bi se imelo spraviti pod streho, razpušča vlada parlament! Vlada nima denarja za naše starce in naše pohablence, za naše vdove in sirote — denarja ima le za dridnavte, in davke potrebuje le za vojašnice, za kanone, za bojne ladje.

VOLILCI!

V zavesti, da smo storili svojo dolžnost, vam vračamo svojo službo. Če je bil sad našega dela manjši, nego bi moral biti, je tega kriva vlada, kateri ni parlament nič družega kakor dovoljevalni stroj za militarizem; krive so meščanske stranke, ki so s svojimi glasovi ugonobile naše predloge, ki so podpirale ljudstvu sovržno vlado, ki so z dovoljenjem militarističnih izdatkov odvzele vsa sredstva stvarjajočemu socialno-političnemu delu; kriv je nacionalizem od leve in desne, nacionalizem vseh narodov, ki razdeva parlament, ki ga je ponižal, da je le še prostor za ljudstvu tuje spletkarije in hudobije, da ne more priti do nobenega resnega socialnega dela.

Vaša stvar je, da sodite. Skrbite za to, da bo drugi parlament enake volilne pravice boljši od prvega.

Proti Bienerthovi vladi!

Proti kršenju ustave!

Proti dridnavtom in dridnavtovskim davkom!

Proti vladnim hlapcem in plezalcem za ministrskimi fraki!

Proti podraženju živil in stanovanjskemu oderuštvu!

Živela socialna demokracija!

ZVEZA SOCIALNO-DEMOKRATIČNIH POSLANCEV V DRŽAVNEM ZBORU.

Simon Abram, dr. Viktor Adler, Alojz Ausobsky, Henrik Beer, Franz Beutel, Vencel Bösmüller, Ludvik Bretschneider, Anton David, Albin Dötsch, Matjaž Eldersch, dr. Viljem Ellenbogen, Avgust Forstner, Leo Freundlich, Oto Glöckel, Jurij Grigorovici, Josip Gruber, Teodor Hackenberg, Josip Hannich, Ferdinand Hanusch, Karl Höger, Jozef Holzhammer, Dominik Löw, Julij Lukas, Vincenc Muchitsch, Rudolf Müller, Viljem Niessner, Franc Palme, Engelbert Pernerstorfer, Jozef Pongratz, Adolf Reitzner, dr. Karl Renner, Ivan Resel, Jakob Reumann, Edvard Rieger, Arnold Riese, Anton Schäfer, Hieronim Schlossnickel, Anton Schrammel, Franc Schuhmeier, Karl Seitz, Jozef Seliger, Ferdinand Skaret, Ivan Smitka, Julij Spielmann, Josef Tomschik, Ludvik Tuller, Jozef Tuppy, Anton Weiguny, Lavrenc Vidholz, Leopold Winarsky, Ludvik Wutschel. — Ludvik Aust, František Biňovec, Petr Cingr, Vilém Černý, Jan Filipínský, Karel Folber, Gustav Habermann, Jindřich Hornof, Josef Hudec, Josef Hybeš, Rudolf Jaroš, Václav Johaniš, Hynek Klička, František Modráček, Antonín Němec, Ludvik Pick, Emil Pospíšil, Jan Prokeš, Antonín Remeš, dr. Fr. Soukup, Antonín Svěčený, Fr. Svoboda, Fr. Tomašek, dr. Lev Winter. — Ignác Daszýnski, dr. Herzman Diamand, Jozef Hudec, Rich. Kunicki, dr. Herzman Liebermann, Ondrzej Moraczewski. — Avg. Avancini, Val. Pittoni, Ivan Oliva, Raimund Scabar. — Jacko Ōstapčuk, Semen Vitijk.

Razredna solidarnost.

Mezdni sužnji modernega kapitalizma niso vkovani v verige — kaj bi jim koristil beg, ko je vsepovsod enako gospodarstvo, enaki gospodarji!

Ves svetovni red tlači proletarijat. Ne gre za osebnost kapitalista, temveč za kapitalistično produkcijo in za nje zakone, katerim se kapitalistovski razred ne more odtegniti. Zato stremi vsak poizkus sprave med proletarijatom in kapitalistovskim razredom — pa naj bo tudi dobro mišljen — za tem, da pedredi proletarijat zakonom kapitalistične produkcije.

Zakonom kapitalistične produkcije postavlja proletarijat nasproti svoj razredni interes. Vsak nasproten poizkus pomenja prevaro ali pa izdajstvo.

Toda kapital prenaša zmedo svojih svojih notranjih bojev tudi na proletarijat in seje med njim interesna nasprotja, izigravajoč delavske plasti drugo proti drugi.

Najočividnejše je stavkokaštvo, ki ga kapital pospešuje in podpira. Ali ni stavkokaz interesiran na mezdah, ki jo prejema? Stavkokaz ni le izdajalec svojega razreda, temveč tudi izdajalec samega sebe. V tem tiči za delavce nauk, da naj ne zasledujejo slepo neposredne koristi, ki se jim trenutno obeta, temveč da natanko prevdarijo vsako stvar in da mislijo na prihodnost. Med tem organizira kapital celo vojsko stavkokazov po vsem svetu in v vseh industrijskih panogah in napravlja iz stavkokaštva poseben poklic.

Enakega značaja je nasprotstvo, ki ga kapital neprenehoma seje med boljše in slabše plačanimi delavci. Škodljivost akordnega sistema, ko nekaj najsposobnejših delavcev prisili ostale k pregnanemu delu in koncem koncev tlači lastne mezde, je občeznana. Nič družega ni, če se izučeni delavci ločijo od neizučeni. Kapital uporablja inteligenco posameznih delavcev za to, da zadržuje duševni nivo delavskih mas in da tlači višino delavskih mezd.

Enak je poskus karteliranega kapitala, da pridobi delavce za monopolne cene. Neznansko podraževanje premoga n. pr. ne donaja le ljudskim masam po zimi velikega gorja, temveč ubija tudi industrijski procvit. Premogovni sindikati prejemaajo svoje izredne dobičke, delavci, ki so jih v ogromnih množicah privabili iz vseh vetrov, pa praznujejo. V tem je poskus posameznih kapitalističnih skupin, da si — ne le z izkoriščanjem delavstva — zagotove posebne dobičke na račun celokupne industrije.

To stremljenje se najostreje izraža v carinskem varstvu. Kapital skuša dopovedati delavstvu, da je interesirano na obrambi pred inozemsko konkurenco. V resnici pa delavske mase najprvo občutijo carinsko draginjo; v resnici služijo varstvene carine namenu, da zagotove kapitalistom visoke dobičke, celo na stroške tehničnega razvoja, in so prav pogosto sredstvo za pritiskanje mezd.

Izkušnje strokovnih bojev nas uče, da so delavci v napredni industriji interesirani na odstranitvi tehnične zaostalosti po drugih

krajih dežele, ker kapitalisti v zaostalih podjetjih popravljajo tehnično zaostalost s pomnoženim izkoriščanjem delavstva, da so višje mezde v posameznem kraju in v posamezni industrijski panogi možne le, če se vzdigujejo mezde tudi v drugih krajih in v drugih industrijskih panogah. Enaka pa je, če se ozremo, namesto na posamezno deželo, na razmere svetovne produkcije in svetovnega trga. Le narodna omejenost si domišlja, da razloček jezika ali polti razločuje gospodarske in socialne odnose kapitalističnega razvoja, in da zadošča par mejnikov za postanek takih razločkov. Razvoj svetovne produkcije, ki vodi do velikih kapitalističnih svetovnih koncentracij, pa utrjuje v delavcih spoznanje, da se ne morejo uspešno ustavljati svetovnemu kapitalu s svojimi osebnimi in posebnimi intereski, temveč le s svetovnim interesom proletarijata. Delavci vsega sveta so navezani drug na drugega in interesirani, da zginejo vse politične ovire, ki jih razvoju svetovne produkcije v posameznih deželah postavlja kapital, da si zagotovi poseben dobiček. Svobodna trgovina oprosti boj svetovnega proletarijata za gospodarske interese.

Kapital bi rad nalagal delavce, da jim njegovo kolonialno roparstvo koristi. V resnici pa izžema kapitalistična kolonialna politika kolonizujoče ljudstvo še v večji meri kot domačine. Produkcija za kolonialne potrebe ponižuje nivo industrije; konkurenca cenениh delovnih moči, ki jih dobiva kapital v kolonijah, tlači delavske mezde v industrijskih deželah.

Razredni interes proletarijata zahteva,

da se delavci ne udeležujejo kapitalističnih ropov, temveč da jim zoperstavljajo skupni interes vseh izkoriščancev.

V času, ko nastajajo v najvažnejših kolonijah nove industrije in ko kuliji ogrožujejo stari kapitalistični svet, ima proletarijat drugega posla, kakor da bi ustvarjal novo kuljiško nevarnost v Afriki, z izpreminjanjem črncev v mezdne sužnje kapitala. Evropski in ameriški proletarijat mora napeti vse sile, da prepreči ovire svojega razrednega boja. Utrditev strokovnih organizacij je prvi pogoj. Nadalje, zakonodajna zagotovitev pridobljenih delovnih pogojev, zagotovilo in kontrola za izvajanje te zakonodaje z razvojem socialne demokracije, parlamentarne delavske stranke, najobsežnejše varstvo priseljenih delavcev pred izkoriščanjem in povzdiga njih življenja. Izobrazba in pospeševanje njihove strokovne in politične organizacije.

Proletarijat mora predvsem s korenino izruvati bratovski prepir, ki ga v njegove vrste s satansko zlobo zasaja kapital, otresti se mora kapitalističnih konkurenčnih sporov in vzdržati se kapitalističnih ropov. *Razredna vzajemnost* je osnovni pogoj proletarskega razrednega boja.

Naše časopisje.

Nam manjka eno, ki je najvažnejše: ostroge delovne sile, brzda za predrzne šiba za nezmožne in sramotilni kamen za zlobne. In to je javnost. Te besede je napisal avstrijski časnikar Kura nda v listu »Grenzbote« 1. 1847, v najtemnejši predmarčni dobi, še predno je pomladanska burja revolucije zapihala po deželi. Od tega časa se je marsikaj temeljito spremenilo. Mnogo se je obrnilo na bolje, marsikaj pa je postalo slabše, dejstvo, ki ne more vzeti upanja tistemu, ki ve, da napreduje kultura po ovinkih in ne vedno enakomerno po ravni poti.

Brezdvomno so pa gori navedene besede glede časopisja še danes resnične. Morda ima pred 60 leti izrečeno mnenje danes celo še večji pomen nego takrat.

Kar razlikuje sedanje časopisje od prejšnjega, je njegova razširjenost, moč in globok vpliv. V duševnem, socialnem in političnem življenju, ter sploh v vsem kulturnem življenju je časnikarstvo tako velikanskega pomena, da od dne bolj občutimo njegovo rastočo velesilo. Časopisje ni le v političnih bojih kot zastopstvo izrazitega strankarskega bistva vodilno in gospodujoče, temveč še bolj na velikem polju socialnih bojov in stanovskih vprašanj.

Iz tega stališča hočemo razmotrivati ravno mi železničarji to poglavje. Žal, da smo zamudili mnogo časa predno smo vpoštevali nauke dejstev. In vendar smo postali razsodnejši kar nam priča naše strokovno časopisje.

In res imajo avstrijski železničarji povoda dovolj, da stojijo trdno združeni kakor en mož

in če hočejo raznovrstnim sovražnikom zabraniti razdiranje svojih vrst, je v vseh krogih razširjeno strokovno časopisje nujna potreba. V tem oziru se nikdar preveč ne stori in vsak korak naprej, ki služi obstoju in napredku časopisja, ki res zastopa koristi uslužbencev, pomenja mogočen jezik, ki ga zgradimo proti navalom sovražnika, prežoečega v zasedi na ugodno priliko, da plane po nas.

Kar nas predvsem dovaja k temu spoznanju, je dejstvo, da imajo dandanes ravno gospodarsko močnejše skupine interesentov — kapital v svojih raznih oblikah — veliko dnevno časopisje skoraj izključno vse na svoji strani. Iz teh razlogov je tudi umevno, da pri vsakem gospodarskem boju delavstva časopisje ali molči celo o najvažnejših pojavih, ali pa zavzema brez poznanja položaja stališče proti delavstvu. Ra no nam železničarjem je še izza časa pasivnega odpora v dobrem spominu vedenje meščanskega časopisja, ki je z jako majhnimi izjemami bilo popolnoma na strani izkoriščevalcev, vedenje, ki drugače biti ne more, če se gre za mezdne boje v prometnem obratu. To pa vsled tega, ker proti vsako gibanje, ki izhaja iz vrst prometnih uslužbencev podjetništvu in njegovemu profitu z izgubami na vsej črti. Kdo pa so interesi teh listov? Kdo drugi jim daje subvencije in mastne zaslužke pri oglasih če ne kapital?

V dokaz, kako vrši veliko časopisje interesno zastopstvo, navedemo sledeče poglavje: Dne 4. marca 1886 bi se bilo moralo izpremeniti tarife severne železnice, ki je bila v rokah Jeitelesa in Rotsilda, ter imela mnogo višje tarife, nego državne železnice. Bili so za 80 odstotkov višji nego pri državnih železnicah in prebivalstvo je v enem letu plačalo samo za prevažanje premoga za 4¼ milijonov goldinarjev več nego pri državnih železnicah, kar je popolnoma neopravičeno šlo v žep te zasebne družbe. Kaj pa je storilo dunajsko časopisje, ko je imel ponehati ta privilegij severne železnice? Ono ni le zapustilo opozicionalno stališče, temveč »Neue Freie Presse« je naravnost zagovarjala to oderuštvo. Pozneje se je seveda dognalo, da je uprava severne železnice porabila en milijon goldinarjev za podkupljenje časopisja, ter si s tem kupila njegovo podporo. Ta korupcija javnega mnenja pa danes ni nič manjša. Se danes je resnična beseda, ki jo je pred leti izrekel duhovit časnikar: »Časniško uredništvo je trgovina, v kateri se prodaja publiciteta (javno mnenje)«. To je dejstvo, ki zastrupljivo vpliva in o katerem se je Lassalle že pred petdesetimi leti jako točno izrazil: »Če se naše časopisje temeljito ne izpremeni, se mora popolnoma pokvariti ljudsko mišljenje! Če tisoči časniških piscev, danasnjih ljudskih učiteljev, s stotisoči glasov dan na dan veppljajo ljudstvu svojo skrajno nevednost, brezvestnost in mržnjo do vsega velikega in resničnega, ljudstvu, ki lahkoverno in zaupljivo sega po tem strupu v mnenju, da črpa iz njega duševno hrano, potem se mora ugonobiti ljudski duh in če bi bil še trikrat tako lep«.

In če se je kaj spremenilo od tedaj, ko je Lassalle izrekel te ostre besede proti časopisju tako

na vsak način dejstvo, da je časopisje dandanes mogočnejše in vplivnejše nego kdaj poprej. Kupčija pa, ki ne trpi idealnih načel, je ostala in v velikih tovarnah javnega mnenja odločuje prekoslje brezčutno plačilo v gotovini. Napram tej korumpirani velesili ima strokovno časopisje, ki se pošteno zavzema za stanovske koristi, jako težko stališče. Vkljub temu bi se reklo tajiti dejstva, če bi se podcenjevalo, da se je odkar imajo železničarji v zvezi z organizacijo svoje lastno časopisje razkrilo marsikatero nedostatnost in po razkritju tudi odpravilo. Toda ta vpliv se mora povečati in poostri. Železničarsko časopisje mora priti v najširšo javnost ter sodelovati pri javnem mnenju, če hoče, da se ga posluša. To se pa more zgoditi, če vsak železničar uvidi po potrebo in se ne boji malo truda. V mnogih krajih tvorijo železničarji največji del konzumentov, gospodarsko moč, katere se na koncentriranih prometnih točkah ne more pogrešati brez škode. V takih krajih pa je tudi mogoče, da naše časopisje citajo in podpirajo tudi ljudje, katere podpiramo z našim denerjem. To pa je tudi nujno potrebno, če hočemo, da zve širša javnost naše težnje in da najdejo naši boji odmev v javnem mnenju, kar je velikega pomena za njih izid. Naše časopisje pripravljajo pot organizaciji ter vzbujajo iz brezbriznosti. Čim večja in vplivnejša je njegova moč, tem lažje bomo dosegli boljše razmere!

Prehajanje v bodočo državo.

Brez prerokovanja politika ne izhaja. Le da se tisti, ki prerokujejo, da ostane še dolgo vse pri starem, ne zavedajo, da prerokujejo.

Ni ga proletarskega politika, kateri bi bil zadovoljen s sedanjimi razmerami in kateri ne bi stremel po temeljiti izpremembi. In ni ga preudarnega politika v nobeni stranki, kateri ne bi, če si je ohranil pravično sodbo, priznaval, da je nesmiselno pričakovanje, da se bo gospodarsko preobračanje družbe nadaljevalo v sedanjem urnem tempu in da ostane v političnem pogledu še dolgo vse pri starem.

Če zametava politik misel na politično revolucijo, t. j. na temeljit preobrat političnih sil v državi, mu ne preostaja drugega, kot da stiče po oblikah, v katerih zginevajo razredna nasprotja brez velike, odločilne bitke, počasi in neopaženo.

Liberalci sanjajo o spravi družabnih razredov, o spravi izkoriščevalcev in izkoriščancev, ne da se odpravi izkoriščanje samo, temveč tako, da se vsak razred odpove »kričečim ekscesom« in »pretiranim zahtevam«. So ljudje, ki verjamejo, da se dá odpraviti nasprotje, obstoječe med poedinim kapitalistom, z organizacijo delavcev in kapitalistov; *tarifne pogodbe* naj so začetek socialne sprave. V resnici se z orga-

pretresel še marsikaterega potnika in mu zagrenil užitek. Nekaj dni poprej je gorski plaz zasul deset kopačev....

Zanimivo je, da je dovršena ta orjaška zgradba, ki velja 86 milijonov frankov brez večje stavke. Vsled skromnosti Italijanov in Macedoncev, katerim se je zdela dnevna meza 6 frankov, vzlic blazni vročini v rovu in navzlic napornemu delu med 100 priganjači, zadostna. Le vrtači in polagalci min in pa zidarji so prejeli po 8 do 11 frankov na dan. Delo se je vršilo nepretrgoma v treh oddelkih. Tekom vseh petih let je počivalo delo samo enkrat, ob novem letu, in le za pet ur. In pri vsem tem niso bili delavci prvi čas nič zavarovani za slučaj bolezni! Stoprav na zahtevo enega dela, so jih sprejeli za mesečnih 75 centimov v bolniško blagajno, katera jim je v slučaju bolezni izplačevala po 2 franka na dan.

Kapitalistična družba (konzorcij francoskih podjetnikov) je priredila po končanem delu delavstvu obed in obdarila vsakega delavca s tremi steklenicami vina. V vinarijih jim je vrnila, kar jim je v tolarjih vzela. Zakaj eno je gotovo: progla se bo v kratkem sijajno rentirala — velikanskega gospodarskega pomena je ne le za Švico in Italijo, temveč tudi za Francijo in Nemčijo.

Kot povsod bode tudi tukaj delovala železnica kot tiha revolucionarka. Južna

PODLISTEK.

Nov predor skozi Alpe.

Od 1. aprila je Evropa za nov orjaški tunel bogatejša. Točno ob napovedani uri — lep vspeh montansko-trigonometrično-geodetične znanosti — so oznanili topiči vrisajoči množici, da je *Lötschberg* prevrtan. Dasi je bila še trda noč, se je v malem mestecu Kanderstegu na bernski planoti razvnelo takoj živahno gibanje. Vse, mlado in staro si je stiskalo od veselja rok, inženirji obeh rovov, junaki dneva, so se objemali in poljubovali, dasi so ob trepetajoči svetlobi mnogoštevilnih svetilk komaj razločili zaprašene obraze. »Po vseh štirih« so lezli skozi odprtino, ki jo je iztrgal poslednji dinamitni strel v mogočni gori, in italijanski in nemški, avstrijski, hrvaški, švicarski in macedonski delavci so hrumeli skup, da praznujejo pomembni trenotek v osrčju goré.

Kakor ob predoru gotthardskega in simplonskega tunela, teh vrednih »bratcev« lötschberške galerije, je slavila tehnična umetnost lepe triumfe: natančno preračunano sta trčili globoko v gorskem masivu obe koloni minérjev, ena od juga iz Goppersteina, druga od severa iz Kanderstega. Pet let so vrtali na obeh straneh, pet let delali, da se snidejo. Osem tednov so se čuli strelji iz

rova v rov, tri dni popreje je bila na centimeter natančno preračunana širina neprevertane stene.

Vsled ljubeznivosti gospodov inženirjev smo se peljali s prvim posebnim vlakom v osrčje gorskega orjaka. Oblečeni v usnjeno svršno obleko smo izgledali kakor traperji v ameriškanskih pragozdovih. Le da se nam je slabše godilo kot onim, zakaj zrak v predoru je bil vse prej kot gozdni zrak. Pač stojita tako ob severnem, kakor ob južnem portalu dva velikanska ventilatorja, ki dovajata s stotinami konjskih sil svež zrak v »luknjo« in odvajata slabi vzduh, ampak neznosna vročina in vlaga uničujeta blagodejni učinek motorjev. Na licu mesta se dá oceniti trpljenje 1600 delavcev, ki so leta in leta dan za dnem po osem ur trdo delali v tem izprijenem zraku. Okroglo 2530 dni. O čudoviti trdnosti teh mladeničev (večinoma od 17—20 let starih) priča zagotovilo inženirjev, da jih je izredno malo obolelo. Tudi večji nezdogi sta se pripetila »samo« dve v petih letih: pred tremi leti, ko je voda zasula 1500 metrov tunela in ugrabila štiriindvajsetim delavcem, mučenikom dela, življenje. Ker je kapitalizmu pijeteta nepoznana beseda — tujka, so pobrali ude najbližjih, ostale pa so zazidali — nobeno človeško oko ne bo več uzrlo teh žrtev tunelske zgradbe.... Strašen grob sredi goré, ki bo

nizacijo le koncentrirajo rešitev nasprotij. Boji se vrše vse redkeje, ampak tem silnejši so in mnogo bolj pretresajo družbo, kot prejšnji drobni boji. Nasprotje protivnih interesov se z organizacijo postruje in vsled nje se bolj in bolj utrjuje prepričanje, da ne gre za slučajno nasprotje posameznih oseb, temveč za nujno nasprotje celih razredov.

Socialist se ne udaja iluziji razredne sprave in socialnega miru. Da se ji ne udaja, ga napravlja za socialista. Socialist vé, da je družabni mir dosegljiv, ne z jalovo spravo, temveč le z odpravo razredov. Če pa je izgubil vero v revolucijo, mu ne ostaja drugega kot pričakovanje mirne in neopažene odprave razredov vsled gospodarskega napredka, vsled okrepitve delavskega razreda, ki izpodjé polagoma ostale razrede.

To je teorija prehajanja v socialistično družbo.

Ta teorija ni brez vsega jedra. Naslanja se na dejstva resničnega razvoja, ki pričajo, da se dejansko bližamo socializmu. Marx in Engels sta bila, ki sta nam opisala ta razvoj in dokazala njega nujnost.

Z dveh strani prehajamo v socializem: prvič vsled kapitalističnega razvoja, vsled koncentracije kapitala. V konkurenčnem boju pesti in izpodriva večji kapital manjši kapital. Samo to, ne glede na dobičkarstvo, priganja kapitalista, da pomnoži svoj kapital, da razširi svoje podjetje. Čezdalje ogromnejši postajajo obrati, čezdalje več obratov se združuje v eni roki. Že danes ovladujejo in organizirajo banke in podjetniške organizacije kapitalističnih podjetij vseh narodov. Tako se bolj in bolj pripravlja družabna organizacija produkcije.

Roko v roki s centralizacijo podjetij naraščajo velika imetja, ne da bi jih oblika delniških družb kaj ovirala. Nasprotno, delniška družba ne le da omogoča poedinim bankam in podjetniškim organizacijam obvladovanje produkcije, temveč pretvarja tudi drobna in najdrobnejša imetja v kapital in jih izroča kapitalistični centralizaciji.

S pomočjo delniških družb razpolagajo veliki kapitalisti s prihranki malih ljudi, uporabljajo jih kot svoj lastni kapital in s tem pomnožujejo centralizacijsko silo svojih velikih imetij.

Oseba kapitalistova postaja vsled delniških družb čisto brezpomembna za vspenjanje kapitalističnega podjetja. Izločitev njegove osebe iz gospodarskega življenja ni več vprašanje gospodarske možnosti ali smotrnosti, temveč le še vprašanje moči.

Toda pripravljane socializma po koncentraciji kapitala je le ena stran prehajanja v bodočo državo. Hkrati se razvija tudi delavski razred v smeri proti socializmu. S kapitalom narašča tudi število proletarcev:

stran gore je bila od vsega sveta ločena in pozabljena. Prebivalci so kakor v srednjem veku sami svoji mizarji, tkalci in čevljarji. Ne le, da tko sami svoje srajce in suknje, temveč sami si pleto slamnike, kakor si sami postavljajo kočice in koljejo živino. Hlačno krilo, v velikih mestih dogodek mode, kamen izpodtike za moralne fanatike, je tukaj običajno oblačilo. V kratkem bo pisnala lokomotiva po tihih lötsch-kanderskih dolini in zbudila prebivalstvo iz Matijaževga spanja.

Največji triumf tehnike in vede je v tem, da sta se oba rova strnila, dasi je — v nasprotju z drugimi predori — speljan vsled nezgode 1908 v treh širokih kurvah. Tudi traso so morali v gorskem trebuhu preložiti. Predor se vzpenja ob največji vzpetosti 27 na 1000 metrov 200 metrov visoko. Predor je 14.536 metrov dolg.

Narodi se zblizujejo. Orjaka prevrtajo za orjakom in v zemljskem osrčju si podajajo proletarci bratovsko roko. Odstranjujejo umetno narejene deželne meje in — narodne razločke.

R. A.

proletarijat postaja najštevilnejši razred v družbi. S proletarijatom rasto tudi njegove organizacije. Delavci ustanovljajo zadrage, ki izločujejo posredovalno trgovino in snujejo produkcijo za lastne potrebe; s strokovnimi društvi zavezuje podjetniški absolutizem in si osvaja vpliv na proizvodni proces; voli si poslance v državna in občinska zastopstva, kateri se potezajo za reforme, za delavsko varstvo, za municipalizacijo in poddržavljenje podjetij.

To gibanje se vrši brez prestanka, in po besedah reformistov tičimo že v socialni revoluciji, da celo v socializmu. Treba je le nadaljnega razvoja na dani podlagi, brez katastrof — te bi le motile prehajanje v socializem, zato vstran te misli, pa se koncentrirajmo na »pozitivno« delo.

Ti izgledi so zares zelo vabljivi in zapeljivi in le peklenška duša bi mogla zmotiti sijajno »postopno reformistično vstajenje« s katastrofo. Če bi bila želja mati naših misli, vsi markisti do zadnjega bi se navduševali za to »teorijo prehajanja«.

Ampak v njej tiči mala hibica; naraščanje, ki ga opisuje, ni naraščanje *enega*, temveč *dveh* elementov, in sicer *dveh nasprotnih* elementov: kapitala in dela. Kar se »reformistom« zdi mirno prehajanje v socializem, je ojačevanje dveh protivnih razredov, nasprotujočih si v nepremostljivem sovraštvu; pomenja le, da se razrašča nasprotje med kapitalom in delom, ki je izpočetka obstajalo le med poedinici, tvorečimi neznatno manjšino v državi, v boj orjaških, trdno sklenjenih organizacij, opredeljujočih vse družabno in državno življenje. Prehajanje v socializem pomenja prehajanje v dobo velikih bojev, pretresajočih državo, ki postajajo vse silnejši in ki morejo ponehati le s porazom in razlastitvijo kapitalističnega razreda. Zakaj proletarijat je družabno neobhoden — izpostavljen je začasnemu porazu, ampak ne uničenju. Kapitalistični razred pa pa je nepotreben, prvi večji poraz, ki ga doživi ta razred v boju za državno oblast, ga dovede do trajnega in popolnega poloma.

Le kdor je slep za osnovno dejstvo naše družbe: za razredno nasprotje med kapitalom in delom, more tajiti te posledice »počasnega prehajanja v socializem.«

(Konec prihodnjic.)

Novo kraljestvo in novi kralji.

Izpremenivši evropsko in ameriško ljudstvo v mezdne delavce, širi kapital svoje gospodstvo v Aziji in Ameriki. Kmečke mase v Vzhodni Aziji in v Vzhodni Indiji proletarizira, domačemu prebivalstvu afriškemu izpodvezuje življenske vire in črnce izpreminja v mezdne sužnje. Povsod vzbuja nove proizvajalce sile, stvarja nove industrije, osvaja si ves svet in nakopava si sovraštvo vsega človeštva. Produkcijo grmadi na produkcijo in poraja stradalajoče mase. Kapitalistično bogastvo narašča, narašča pa tudi poželjiva masa proletarijata in narašča prepad med neposestnim in posestniškim razredom.

Razloček med bogastvom in siromaštvom, ki ga kapitalistična produkcija vedno znova poraja in ki se veča, čim bolj se množi bogastvo, čim bolj se množe proizvajalne sile, ta razloček se izraža na kapitalističnem svetovnem trgu v večnem nasprotju med ponudbo blaga in med povpraševanjem po njem. Kolikor kapitalistični razred odvzame delavcem, toliko — po odbitku osebne porabe mu preostaja. Pomankanje kupcev na blagovnem trgu je le druga beseda za pomankanje delavcev. Če toži kapital o slabem trgu, obtožuje samega sebe zavolj izkoriščanja delavcev.

Vzrok, da se nabirajo množine neprodanega blaga, ko primanjkuje delavcem najpotrebnejšega, je v tem, da bogastvo, ki ga stvarja družabno delo ne pripada celokupni družbi, temveč le neznatnemu drobecu, kapitalističnemu razredu. Drobec pač lahko razdene celoto, ampak nadomestiti je ne more. Delavci sami ustvarjajo bogastvo, ki ga nimajo, bedo, ki jih tlačí in s tem da proizvajajo v preizobilju, postajajo nepotrebni.

Preobilo blaga in preobilo ljudi — kapitalistična nadprodukcija in kapitalistična preobljudenost!

Obnavljajoča se preobilna produkcija sili kapital, da neprenenoma razširja produkcijo. Poleg produkcije za vnanji trg in v zvezi z njo se razvija produkcija proizvodnih sredstev, železa in strojev. Tako nastaja družabna proizvodna razvrstitev, razpredelba delavcev in kapitala, ki napravlja nadaljnje razširjanje produkcije neobhodno. Kapitalistični razred, ki je družbi iztrgal upravo družabnega proizvodjanja, postaja sam suženj slepih zakonov, ki jih diktira kapitalistični razvoj. Zasledovana od kapitalistične usode, ki razvema divjo konkurenco, se podi industrija okoli sveta, preobrača razmere in poraja zmerom hujšo nadprodukcijo, dočim se v njenem notranjem razvoju, kakor na ognjeniških tleh, neprenehoma podirajo stare in nastajajo nove tvorbe. Prostor svetovnega trga je omejen, ampak razvoj kapitalističnega proizvodjanja je neomejen. Če bi bil kapital iz vsega sveta napravil eno samo tovarno, bi jo podrl in postavil novo, še večjo — zopet podrl in zopet postavil. Sam od sebe kapitalistični razvoj nikoli ne preneha.

Dokler ni svet povsod enakomerno kapitalistično urejen, se pomika kapitalistično gibanje iz dežel najrazvitejše industrije in največje kapitalistične nadprodukcije v manj razvite dežele.

Delavcu dopovedujejo, da je osvojitve prekmorskih dežel neobhodna za zagotovitev tistih pičlih vinarjev, ki mu jih pušča kapital za mezdo, da mu ohrani golo življenje, v resnici pa kolonije niso za drugega kot za razpečevanje blaga, ki ga delavci ustvarjajo za druge.

Gospodarsko premoč industrijskih dežel izrablja kapital za proletarizacijo ljudskih mas v gospodarsko zaostalnih deželah, bedo teh proletariziranih mas za to, da tlačí mezde v industrijskih deželah. Žolta nevarnost v Ameriki in v Evropi — bela nevarnost v Vzhodni Aziji. Vse prepovedi azijskega priseljevanja so brezvspešne ob nemotenem prodiranju kapitala v Azijo.

Poleg vrojenega nasprotja nadprodukcije pa trgajo kapitalistične produkcije tudi državne meje: vsaka industrijska država gre za tem, da si udinja ves svet, tako raste na svetovnem trgu divja tekina in boj držav. Vsaka država preži, da spravi nove pokrajne pod svojo carinsko črto, da podvrže njih prebivalstvo svojemu davčnemu in vojaškemu sistemu. Še razdraženejši je boj za kolonije. Interesna okrožja v kolonijah, ki si jih stvarjajo industrijske države, niso drugega kot pravica do izkoriščanja, ki si jo lasté in ki jo mora ljudstvo braniti s svojo krvjo.

Izkoriščanje proletarijata, ki ga poraja kapitalistični razvoj, velja kapitalističnemu razredu za *gospodarshi zakon konkurence*. Nizke mezde in veliki dobički, ki jih dosega kapital v Aziji, se kažejo na svetovnem trgu kot nizke cene in visoka obrestna mera. Za te se skriva kapital, ko tlačí evropskim in ameriškim delavcem mezde.

Delavec našega časa je izročeni štirim izkoriščevalcem na milost in nemilost:

Počietniku, kateremu prodaja svojo delovno silo.

Hišnemu posestniku, kateremu plačuje stanarino.

Veleposestniku pri vsakem grizljaju kruha, ki ga zavzije.

Državi, katera mu nalaga užitnino in carino.

Iz vseh teh vrelec se steka denar v *bankah*, kjer se izpreminja znova v *kapital*: zavoljo obrestovanja ga banke dovajajo znova proizvajalnemu t. j. izkoriščevalnemu procesu. Denarni zavodi, pa najsi bodo banke, hranilnice ali zavarovalnice, zbirajo denar iz vseh žepov, tovarnarjeve blagajne praznijo prav tako kot mošnjček branjevke in koncentrirajo kapital vsega sveta. Na čelu te koncentracije pa stojé *bančni konzorciji*.

Po vzgledu bančnih sindikatov, ki koncentrirajo denarni kapital snujejo *industrijski*

(Dalje v prilogi.)

in trgovski karteli svetovno koncentracijo industrije in trgovine. Parobrodni karteli koncentrirajo svetovni promet.

Da se ne zadržuje v preobilici nabranega denarja, so banke že davno opustile čisto posredovalno vlogo ter snujajo industrijo in trgovino na lastno pest. Karteli pa nalagajo svoj kapital v bankah in zbirajo v svoji roki bančne delnice. Tako se spleta poslovanje kapitalističnih svetovnih zavodov z očitno tendenco, da se ustanove kapitalistične svetovne centrale, ki bodo obvladovale proizvodnjo, trgovino, promet in denarništvo vsega sveta. S tem in pa z državnimi posilji, ki se stekajo v njihovih blagajnah, postajajo države nad državami.

Banke in karteli so hkrati kaj uspešna sredstva za podreitev malih kapitalistov velikim kapitalistom. Mnogoštevilni posestniki bančnih vlog, hranilnih knjižic, zavarovalnih polic in drugih vrednostnih listin nimajo takorekoč nobenega vpliva na upravo in na poslovanje teh zavodov — z izročitvijo svojih prihrankov so le zastavili svojo eksistenco kapitalističnim pohodom. Male delničarje veliki akcionarji preglašujejo; veliki morajo parirati se večjim. Največjim pripada merodajen vpliv, četudi nimajo absolutno večjega kapitala, ker je njihov delež pač dosti velik, da lahko uničijo podjetje. Kapitalističnim centralam, ki obvladujejo svet, diktira nekaj oseb, ki so si nagrabile največ kapitala. Miliardérji so vladarji sveta.

S tem dosega buržoazija višek svojega razrednega gospodstva. Od prvega dne svojih bojev proti vladajočemu plemstvu se mu je skušala buržoazija asimilirati. Meščanskega parvenija so zasmehovali, ampak trpeli so ga, ker je imel v svojem žepu rejeno denarnico; bolj ko se je plemič zakopaval v dolgove, ljubši mu je bil prijatelj — buržoa in rajše se je ženil v njegovi rodbini. Potem je buržoazija z delavsko pomočjo strmoglavila politično nadvlado plemstva in oprostila pot za kapitalistični preobrat vsega sveta. Plemstvo se je skušalo prilagoditi novim razmeram in priučilo se je kapitalističnih opravil. Povsod se je v kapitalističnem smislu preustrojilo, in kjerkoli uživa politične pravice, kuje iz njih rumenjake. Dosledno se spajajo glavari kapitalističnega razreda s knežjimi rodovi in sicer, kakor svoj čas mlado meščanstvo z nižim plemstvom, tako v kupčijah kakor v zakonu. Tako nastaje nova aristokracija. Borzijanski knezi in knezi po božji milosti stoje v trdnih zvezah in v svaštvi. Njih cilj je ta, da obvladujejo ves svet in da si udinjajo vesoljno človeštvo.

Ti kralji ne poznajo domovine, ne poznajo političnih in narodnih mej svojega gospodstva. Ves svet je ena sama dežela, dežela sužnjev.

Pripravite se na praznovanje prvega majnika.

Le nekoliko dni nas še loči od svetovnega delavskega praznika prvega majnika. Nehote nam radosti vskipeva srce računajoč z gotovim dejstvom, da tudi letošnje praznovanje prvega majnika ne bo zaostalo za prejšnjimi leti, temveč da so se tudi v zadnjem letu naše bojovne vrste zgostile, da so se naši milijoni pomnožili. Kakor nenasični kapitalist koncem leta skrbno sestavlja svoj račun in hinavsko smehljuje šteje milijonski dobiček kot plod pridnih rok in nesramnega izkoriščanja, ki je vsakakor utemeljeno v današnjem »zanj najboljšem« družabnem redu, tako bomo tudi mi napravili prvega majnika naš račun. Tudi mi bomo šteli milijone, ki jih zbiramo pod rdečim praporom socializma, in katerih namen je ustvariti nekoč tudi za »nas najboljši« družabni red, ki se bo pa precej razlikoval od današnjega. Spominjali se bomo onih mož, ki so, kot zastopniki mednarodnega proletarijata leta 1889 v Parizu proglasili prvi majnik delavskemu prazniku, spominjali se bomo pa tudi zahtev delavstva, ki so bile povod tej zgodovinski proklamaciji. Naš dosedanji račun je z ozirom na razmeroma kratko poslovno

dobro povsem dovoljen in to dejstvo nas navdaja z zavestjo, da je naša pot prava in da je končna rešitev človeškega rodu tem polom gotova. Ena naših glavnih zahtev, splošna, enaka, direktna in tajna volilna pravica, zmaguje od države do države, od dežele do dežele in ravno letošnje leto je, ki naj jo pribori tudi ženskem spolu človečanstva. Odpor je sicer še velik in nazadnjaštvo skuša z vsemi sredstvi preprečiti to zgodovinsko potrebo, toda ta trud je zaman in bo le učinil, da bo poleg moških milijonov vzdignilo prvega majnika svoj glas za svoje zahteve tudi na milijone žensk. Demokracija vzdiguje mogočno svojo glavo in nasprotnik trepeta na celi črti. Nekdaj, in to še pred nedolгим najhujši, principijelni nasprotniki se danes družijo in bratsko objemajo pozabljajoč vse prokletstvo s katerim so se obkladali in zavedajo se deljstva, da so vendar prav za prav vsi enaki sinovi in hčere onega kapitalizma, kateremu tako trdo stopa socializem na pete. Največji meščanski svobodomiselniki kričajo se prav nič ne sramujejo nenravnega konkubinata v katerem žive z najhujšimi narodnjaki, kajti strah pred vstajajočim proletarijatom jih je spravil ob zadnje ostanke njih sicer nikoli popolnoma razvitih možgan.

Mi pa z zadovoljstvom opazujemo vse te pojave in radostno sledimo vstoku na obzoru vshajajočega solca svobode.

»Mi vstajamo, in njih je strah« je zapisal slovenski pesnik, ki pa gotovo ni računat s tem, da bo še sam užival veselje prorokovanega vstajenja. In da res vstajamo bomo pokazali na dan prvega majnika, po vsem svetu v takem številu, da bo strah res utemeljen in da bodo današnji mogolci prisiljeni zaračunati z našim vstajanjem. Milijoni bodo, ki se bodo šteli, toda ne milijoni naropane in nakradenega mrtvega zlata in srebra, temveč milijoni gorečih src, ki se od dne do dne bolj zavedajo svoje moči in svojega pomena za človeški rod. V vrstah teh neštetih milijonov pa tudi ne bodo manjkali zavedni železničarji, ki so bili doslej vedno in povsod najpožrtvalnejši pionirji vstajenja. Svojemu prepričanju bodo ostali zvesti in povoda imajo ravno sedaj dovolj zato, kajti ni je delavske kategorije, katero bi kapitalizem bolj sovražil, kakor železničarje. To nam jasno dokazuje stroge reforme, ki so se v zadnjih časih uvedle za železničarje po raznih državah in to nam kaj drastično dokazuje zahrbtno delo kapitalističnih strank v naši državi. Kaj pri nas z ozirom na močno organizacijo železničarjev ni mogoče uvesti direktnim potom, to skuša vlada in kapitalistični razred doseči zahrbtno. V dosegu tega svojega namena se poslužuje najnesramnejšega sredstva: izdajalstva.

Potom neštetih žolnih organizacij — in med te štejejo pri Slovencih »društvo jugosl. žel. uradnikov«, »zveza jugoslov. železničarjev« in njih vredna vlačuga »Prometna zveza« — skuša razbiti enotno moč impovijajoče mednarodne železničarske organizacije in našla je, sicer le malo, toda vendar breznačajnih kreatur, ki ji opravljajo za Judežev groše izdajalsko delo. Mi smo sicer prepričani, da se bo tudi ta poskus kapitalistične lumparije izjalovil ob globokem prepričanju zavednih železničarjev, vendar pa smo mnenja, da je nujno potrebno, da rešimo svojo doslej napram ostalemu delavstvu neomadeževano čast s tem, da jasno pokažemo svoje mišljenje in ob enem razkrinkamo laži-organizacije, ki neopravičeno izrabljajo pošteno ime železničarjev v svoje umazane namene. Zato pa se nam zdi delavski praznik prvi majnik kot ugodnejši dan. V očigled neštetih milijonov zavednega proletarijata hočemo združeni z njim glasno zahtevati ugoditev naših zahtev, ob enem pa dokazati, da so in ostanejo železničarji zvesti

socialni demokratje.

Disciplina in demokracija v strokovnem gibanju.

I.

V zadnjem času se je v celi vrsti strankinih listov in revij na mnogostranski način pisalo o razmerju vodij napram masi. Ne more se tajiti, da je ta predmet splošnega zanimanja tudi pri nas in povsod, koder zahteva rast stranke in strokovnih organizacij druga pravila in drugo torišče boja. Gibanje, ki raste v obsežnosti in svojem delokrogu, pride naravno do točke, kjer je navidezno nekaka iz gibanja samega izrasla zgornja plast izgubila zvezo z maso. Akcijska zmožnost in moč velikega gibanja zahteva v prvi vrsti najtrdnjšo enotnost in disciplino, ki se pogostoma občuti kot nasprotje napram demokraciji, pravemu načelu vsakega velikega ljudskega gibanja. Da nastopi ta občutek včasih na način, ki se pojavi v ostudni osebnosti zlasti tedaj, če ga iz demagogičnega namena podpihujejo naši nasprotniki, je dejstvo, ki je marsikomu znano iz lastne skušnje.

Če si ta dejstva natančneje ogledamo, so nam tudi takoj umevna. Masa, za katero se gre, ni napram čestokrat izraženemu mnenju sama na sebi ne dobra ne slaba. Njene notranje dobre in slabe strani so vsedlina kapitalizma in v masi se takorekoč kristalizira v najostrejši obliki vse, kar ustvarja kapitalizem v psihičnem oziru. Delavsko gibanje je v prvi vrsti psihološka protitendenca napram zatiranju in vsem podlostim, ki jih obsega kapitalizem. S spoznanjem, katerega črpa delavec iz razmer, proti katerim se upira organiziran v masi, sprejema vase ob enem tudi nezaupnost do vsega, kar se je tudi le navidezno oddaljilo od njegovega razreda. Da se ta nezaupnost čisto spreobrne v zabavo nasprotnikom in škodo strokovnega gibanja ter na ta način zaide na krivo pot, je že opetovano bilo slišati iz neosnovanih očitaj, ki zavidajo organizacijskim nastavljenecem »visoko plačo«, ki pa je celo na odgovornih vodilnih mestih največkrat zelo nizko pod povprečjem, ki se navadno plačuje v meščanskih službah.

Taki in podobni napadi, ki otežkočujejo organizacijskim uradnikom njihovo že itak težko in naporno službo, pridejo večinoma iz krogov, katerih mišljenje in čutenje je še popolnoma zastrupljeno po meščanski demagogiji in kateri nič ne vedo o žrtvah, ki jih je prej doprinesel marsikateri toliko zmerjan organizacijski uradnik na zdravju, existenci in dostokrat celo na osebni svobodi.

Toda to je le ena stran, katere se ne more trajno prezreti brez nadaljnega razno-trivanja. Nesporazumje med organizacijskimi uradniki in maso pa utegne postati prav resnega značaja, posebno kadar se gre za stvarna mnenja in rešitev važnih strateških vprašanj, od katerih prave odločitve je odvisen upeh ali pa neuspeh strokovnih akcij. S posebnim ozirom na gospodarsko konstelacijo je mimo časa, ko so imele posamezne skupine in lokalne organizacije kolikor toliko neomejeno samostojnost. Način demokracije, po kateri se je odločevalo o stvarkah v posameznih krajih, ko so člani na kakem shodu o tem razpravljali in sklepali, se ne more več izvajati na prejšnji način, ali pa le v omejeni obliki. Čim bolj napredujejo organizacije podjetnikov, tembolj izkoriščajo lokalne boje v svrhu izprtja v celi stroki in izvajanja velikih akcij, katerih se more delavstvo uspešno ubraniti le v popolni enotnosti nastopa in v najstrožji disciplini. Obseg akcijske svobode se pod takimi pogoji naravno vedno bolj omejuje in demokracično načelo v svoji prvotni obliki se mora nehote podvreči reviziji, če se noče sovražniku olajšati delo. Izpremenjen položaj torej nima samo posledice, da se ne more ozirati na razne posebne želje, temveč on pripravlja tudi vodilne funkcionarje v jako neugoden položaj, ki je za popularno demokracično naziranje jako malo pripraven. Podjetniki so mnogo na boljšem če se gre za ista taktična vprašanja; njih število je omejeno in njih vpogled v gospodarske potrebe in zveze je večinoma boljši nego se ga more domnevati pri veliki masi delavstva. Podjetniki razpravljajo za

zaprtimi vratmi in ni se jim bati, da pridejo njih načrti in pogodbe predčasno v javnost in s tem na znanje nasprotnikom. Jako točno je označil to razmerje A. v. Elm ko piše v svojem članku v »Neue Zeit«:

»V vojski razkriti sovražniku svoje načrte je v vse, le ne strategija. Razmere so torej naravnost prisilile strokovne organizacije, da prepustijo odločitev v zadnji inštanci manjšemu številu oseb, navadno centralnim vodstvom. Ta in pa lokalni funkcionarji strokovnih organizaciji ki imajo po pravilih izvrševati sklepe centralnih vodstev, pridejo naravno v položaj, da morajo pogostoma »zavirati«. Stavkujoči navadno optimistično pojmujejo položaj. Mnogo zgledov bi se dalo navesti za to, da so si stavkujoči zvesti skorajšnje zmage celo tedaj, ko je za nepristranskega opazovalca neuspeh nadaljnega boja očividno. Po pravici trdi v. Elm ko pravi, da iz takega nasprotnega pojmovanja pogostoma izvira razpor med »voditelji« — kakor se imenuje uradnike — in pa »maso«. Med tem ko se navidezno gre pri tem le za konservativne elemente in vodilnim osebam pogostoma očitamo »potrebo počitka«, ki želi ustaviti strokovne organizacije na mrtvi točki, je v resnici globokejši vpogled v istovetno gospodarsko konjunkturo in sploh v notranje bistvo socialnih pojavov, v katerih je organizacijski uradnik brezdomno bolje poučen nego masa. Dasiravno se tudi on lahko moti in o svoji sodbi tudi ne more reči, da je nezmotljiva, vendar mu že njegov poklic bistri pojmovanje za stvari in dejstva, ki pogostoma ostanejo nejasna velikim masam delavstva.

Pri vsem tem pa organizacijskim uradnikom že enostavno taktično pravilo razuma zabranjuje naznaniti široki javnosti vzroke, ki so ga vodili pri njegovem postopanju, kar čisto se bolj poostrejuje nespoznanju, ki nastane na ta način v vrstah lastnih sodrugov. Čim bolj zvito kuje nasprotnik svoje načrte in čim ostreje opazuje naše početje, tembolj zahteva strategična opreznost tudi v naših vrstah marsikaj prikrivati, da se nasprotniku ne olajša bojni načrt proti nam. Iz tega sledi naravno, da rabi isti, ki je v strokovnem gibanju in boju izvrševalni organ, isto svobodo gibanja in razvoja, ki mu omogoči v vsakem primernem trenutku izvesti ali pa opustiti kar smatra za dobro na podlagi svoje izkušnje in poznanja položaja. S tem je rečeno, da tudi najstrožja demokracija ne trpi neskončnih spotik in razbrzdanosti. Demokracija brez discipline more povzročiti le zmešnjavo, za katero je ravno v strokovnih organizacijah najneprimernejše mesto. Kakor se more veliko razvijati le v razumni demokraciji, tako lahko postanejo pogubonosne prazne fraze, ki sicer lepo doné, a pri vsem tem nimajo ničesar opraviti z demokratičnimi načeli. Besede so le prazna pena, njih vsebina vse!

Volilno delo.

Odkar so državnozbornske volitve razpisane, se po zakonu lahko sklicujejo in vrše volilni shodi, ne da bi jih bilo treba naznanjati oblasti.

Skrbite za volilske imenike! Volilni zakon določa v § 12. sledeče:

»V občinah, ki štejejo nad 5000 prebivalcev, se mora volilski imenik pravočasno v zadostnem številu razmnožiti in na zahtevo oddati vsakomur od začetka reklamacijske dobe proti povrnitvi stroškov. Kdor hoče dobiti otisk razmnoženega volilskega imenika, mora to naznaniti občinskemu načelniku **tekom osmih dni po razpisu volitev**. Na zakasnela naročila se ne jemlje obzir. V drugih osmih dneh je treba plačati 50 odstotkov približnih naknadnih stroškov, sicer je naročilo neveljavno. Ostanek stroškov je treba poravnati pri prevzetju imenika. Pod enakimi pogoji se morajo vsakomur oddajati tudi eventualni dodatki k imenikom«.

Organizacije in sodruge v prizadetih občinah opozarjamo na to določbo in jih pozivljamo, naj ne zamude naročila volilskih imenikov, brez katerih je uspešno volilno delo nemogoče.

Volilna obveznost je upeljala na Kranjskem, Nižjem Avstrijskem, Gornjem Avstrijskem,

Salcburškem, v Bukovini, na Moravskem, v Šleziji in na Predarliskem.

Sodrugom, ki pri zadnjih volitvah niso imeli volilne pravice, pa jim sedaj gre, priporočamo, da se sami pobrigajo za vpis v volilski imenik. Po občinah, kjer so strankine organizacije, imajo te poskrbeti, da se opravi to delo. Kjer ni organizacije, naj se vsak sodrug sam pobriga. To se najbolje stori, če se vpošlje občinskemu uradu vloga po sledečem vzorcu:

Slavnemu
občinskemu uradu
V.....
Pri zadnjih državnozbornskih volitvah nisem v tej občini imel volilne pravice in zato nisem doslej zapišan v tukajšnjem volilskem imeniku. Ker sem med tem dosegel volilno pravico, prosim za vpis v volilski imenik na podlagi sledečih podatkov:
Ime:
Starost:
V službi:
Stanuje:
V..... dne..... 1911.
Podpis.

Dopisi.

Trst, prosta luka drž. žel. V tukajšnjo prosto luko je bil pred kratkim premeščen iz Gorice strojevodja Fran Degen. Kjer je prej vladal mir in sporazumje med obojem, je med njega pričel sejati razdor mož, ki je v sveti družbi krščanske zveze. To duševno revše meni, da nas bo spreobrnilo ter iz nas napravilo klečeplazce. V službi si ne ve drugače preganjati dolg čas, nego da sčuje uslužbenca drugega proti drugemu. Zadnji čas se je spravil celo nad strojevodje. Ker ga pa že osobje dobro pozna in tudi popolnoma prezira, bi se ne bavili z njim če bi on ne vftikal v stvari, ki mu ni o prav nič mar. Celo kadar je prost, se potika po kurilnici na državnem kolodvoru, mesto da bi šel počivati. Ob tej priliki ga tudi opozorimo na to, da novi kurilniški načelnik, g. inšpektor Fliegl ni nikakšen prijatelj klečeplazcev, ter da si na tak način ne bo mogel popraviti pohabljenе koalfikacije.

Temu možakarju svetujemo, da se prav kmalu poboljša, ker sicer pridemo z drugim gradivom na dan.

Iz Jesenic na Gorenjskem. Vse mogoče doživi železničar v svoji dolgi in težavni službi in marsikak dogodljaj se mu živo vstisne v spomin in srce in ga še potem, ko je že upokjoen ter uživa skodne sadove svojega naporenega dela, rad pripoveduje svojim mlajšim naslednikom. In takih dogodljajev je veliko, skoro bi rekli nešteto. Tega pa, dragi čitatelj, potovo nisi pričakoval, da se ti bo v »Železničarju« poročalo, da so se začeli na železnici prepepavati celo »visoki« gospodje in to še — bog jim prizanesi — na tako velik praznik, kakor je praznik sv. Jožefa. Kaj se je toraj zgodilo? Na Jesenicah kraljuje kurilniškim uslužbencem nek jako duhovit gospodič, katere železniški jargon nazivlja Heižhausšefom. Možakar je seveda jako samozaveden narodnjakar in v logični posledici tega »prepričanja« kulturonošec, kakoršnih nas mili bog obvaruj. Svojo posebno oliko je pokazal, kakor že gori omenjeno, na praznik sv. Jožefa. Morda se mu je ravno ta dan zazdelo po onih spominskih časih, ko je imela še pest in gorjača svetovno moč na svoji strani. Ali pa namerava uvedbo novega športa, ki se — kakor angleški in ameriški listi v zadnjih časih obširno poročajo — s posebno vnemo goji v teh krajih, kar bi seveda imelo ugodno posledico, da bi ljudje pozabili na svoje prazne želodce. Pa bodisi kakor koli, nam, kot resnim ljudem, se zdi, da so taki plodovi posledica že precej skisanih možgan, za katere ni več zdravilnega sredstva, izvzemši Smolnikarjevo lursko vodo«. Radovedni ste, kdo neki je ta gospod? Imenujejo ga »Kranzer-ja« in s tem je povedano vse. Le par let je, kar je odložil ta možakar lopato, edino orodje, ki odgovarja njegovi duševni sili in že je na hvalo neumnosti njegovih predpostavljanih in birokratskim državno železniškim razmeram v to poklican, da šikanira celo vrsto za podjetje

neobhodno potrebnih ljudi. Njegovo početje je tako, da se nad njim ne zgražajo le železničarji, temveč da preseda že vsej okolici. Zavladale so namreč za časa njegovega kraljevanja v jeseniški kurilnici razne pomočnice, ki olajšujejo gospodu Kranzerju službo na tak način, ki je gotovo po njegovih željah ne pa v interesu podjetja in poštenih uslužbencev. Uprava, kateri je vse to znano, tega noče videti, kajti Kranzer je priganjač, kakoršnih si bankerotni državnoželezniški sistem več želi, ne glede na ugled, ki v takih razmerah gotovo ne uspeva. Ker pa gospod Kranzer vé, da uprava odobrava vse njegovo početje in ga še izredno kvalifikuje, ker zna na pamet vsa živalska imena, s katerimi obklada svoje podrejene dan na dan, zato se je lotil na sv. Jožefa dan novega vzgojevalnega sredstva in postal je navaden pretepač. Ta dan, odnosno to noč, je naklestil dva kurilniška uslužbenca in sicer enega tako temeljito, da ga je moral g. železniški zdravnik obvezati ob 1. uri ponoči, drugega je pa sunil s tako silo v prsi, da še sedaj čuti posledice težke notranje poškodbe. Kaj se je nadalje zgodilo nam seveda ni znano, le toliko se govori, da se bo z zadevo pečalo kranjskogorsko sodišče.

Državnoželezniška uprava pa popolnoma ravnodušno pušča pretepača na odgovornem mestu in to je, kar jo karakterizira. Da so pa Kranzerju tako mogočno vzrastle peruti, je pa deloma pripisati brezmejni zaspanosti tamošnjih uslužbencev, ki imajo pač na široko odprta usta, če se nudi prilika udrihati po lastni organizaciji in zaupnikih, ki pa pasje zlezejo pod klop, če se pojavi kak narodnjakarski političen idiot in jih bije v obraz. Res sramotne so take razmere tako za upravo, kakor za nezavedne uslužbenca.

Opazovalec.

K poglavju železniških zdravnikov. Cele knjige bi se lahko pisalo o tem poglavju in pritožbe, ki nam tozadevno prihajajo od vseh strani so naravnost neverjetne. Največ pritožb se nam pa pošilja iz Ljubljane in posebno od državne železnice. Prisiljeni smo bili že rekoč se pečati s famoznimi razmerami in le okolnost, da se je povdarjalo da se umakne v dogledni dobi gosp. Fr. Illner mlajši in svežejši moči, nas je privedla do tega, da nismo obelodanjali kričečih podrobnosti, ki vladajo v zdravstvenem oziru med ljubljanskimi državnimi železničarji. Vse pa je ostalo pri starem in v marsikaterem vziru se je neznosno razmerje še precej poslabšalo. Prišlo je tako daleč, da dandanes resno bolan železničar sploh ne gre več k železniškemu zdravniku, temveč vzlic skrajno neugodnim gospodarskim razmeram išče drage pomoči pri zasebnih zdravnikih. V očigled teh dejstev se nam nehote vsiljuje vprašanje: Čemu se vendar sili železničarje, da so člani bolniške blagajne c. kr. drž. žel. in se jim za to članstvo odteguje naravnost velikanske prispevke? Ali so morda železniški, od uslužbencev plačani zdravniki samo zato nastavljeni, da opravljajo raznim predstojnikom službo priganjačev in kakor besni zasledujejo v službi posnesrečene železničarje? O preiskavi bolnika vsaj pri dr. Illnerju ni sluha ne duha in v vsakem vidi le simulanta, ki bi si rad prisleparil nezgodno rento. Prav verjetno je, da tudi v tem smislu oddaja svoja strokovna mnenja zavarovalnici proti nezgodam in je tudi dosegel tozadevno žalostno slavo, da je poleg južnoželezniškega dr. Geigerja v prvi vrsti avstrijskim železničarjem prijaznih zdravnikov. Želeti bi bilo, da se to nezdravo razmerje čim preje odpravi predno postane javen škandal in bi bili uslužbenci primorani seči po najskrajnejših sredstvih. Vsak železničar je in mora biti član bolniške blagajne in ima toraj poleg dolžnosti tudi pravice do te blagajne. Pravica bolnega železničarja pa je, da ga obiskuje in leči železniški zdravnik brezplačno in skrajna krivica je, če je vsled brezbriznosti zdravnika in nadzorovalne oblasti prisiljen plačevati iz svojih sredstev tako zasebnega zdravnika kakor draga zdravila. Uprava državnih železnic zavedaj se tudi teh tvojih dolžnosti predno odbije 12. ura.

Brežice. Tukajšnji g. postajenačelnik se kar ne more privaditi duhu časa ter muči skladiščne delavce na vse načine. Ker nismo mogli še nadalje prenašati njegovih šikan in slabo urejenega službenega časa, smo se najprej obrnili do njega, naj pomaga, da bomo imeli več prostega časa, ker je to v prvi vrsti v korist železnice. Ker pa on ni hotel pomagati, smo si morali drugje iskati pomoči. Posrečilo se nam je vsaj, da je prišel nek gospod iz ravnateljstva, ki je preiskal razmere ter se prepričal o upravičnosti naših prošelj in pritožb. Dobil smo šest ur več počitka po nočni službi. To pa g. načelnika tako jezi, da bljuje ogenj in žveplo okoli sebe. Ker pa meni, da on še zadosti ne šikanira delavcev pa sčuje skladiščnega mojstra proti njim ter pravi: »*Sie Magazinsmeister, mischen Sie diese Bagage nur auf; diese Banda*« itd. Torej tako nas imenuje ta sebičnež, to pa le raditega, ker smo brez njega dobili šest ur več počitka!

Posebno pa se jezi g. načelnik nad »krivimi preroki« — kakor imenuje organizirane železničarje, ki niso taki duševni revčki, da bi njegove neslanosti mirno vtikali v žep. Največ žolča pa preljuje radi našega časopisja, o katerem pravi: »*Ich kann nicht leiden dass die Arbeiter diese verdammten Schmierblätter lesen*«. G. načelnik, prav radi Vam verjamemo, da ne morete trpeti, če čita delavstvo svoje časopisje, ker se bojite, da bi delavstvo zavednejše postalo. Poglejte le za kakih šest do deset let nazaj, ko ste imeli delavce, ki se niso brigali za drugo kakor da so se pehali in stranke nadlegovali za darila. Seveda takrat je za g. načelnika pšenica cvetela. Na drugi strani pa se ni manjkalo prit. žb. Posebno vinski trgovci so se pritoževali, da v sodih vina manjka, ali pa, da je krščno.

Pisali bi lahko še mnogo, toda omejimo se samo še na eno dejstvo. Stranke imajo na brežiški postaji skoraj popolno oblast nad osebjem, posebno pa nek veletržec, katerega načelnik zelo rešpektira — on že ve zakaj.

Torej g. načelnik! Če na vsak način hočete imeti boj s »krivimi preroki« ga lahko imate, pač pa Vam povemo pri tej priliki, da imamo gradiva dovolj. Če je pa organizacija kaj storila za delavstvo ali ne, to skrb prepustite drugim, ki to bolje razumejo, ter pometajte pred svojim pragom, sicer ne boste gotov do tistih dob ko dobite zaslužen modro pol.

Domače vesti

Stavka pekov v Trstu. V soboto, dne 8. t. m. so tržaški pekovski delavci stopili v stavko, ki je končala v ponedeljek dne 10. t. m. s popolnim uspehom. Čestitamo!

Razpust parlamenta. — Obnoreli nacionalizem je zadavil prvo ljudsko zbornico: 30. marca se je nezmožna Bienertova vlada udala komplotom in intrigam narodnjaških strank in razgnala ljudski parlament in nas postavila v viharje volilnega boja. Tega dogodka strokovno organizirano delavstvo ne sprejema ravnodušno, zakaj demokratični parlament je bil *sad njegovega dela*. Z prežgodnjim in nepotrebnim razpustom je vlada so meščanske stranke ogoljufale upe in nade, ki jih je stavilo delavstvo na prvo ljudsko zbornico. Socialno-političnih reform smo zahtevali od parlamenta, uresničenje socialnega zavarovanja smo pričakovali, in kar mahoma je delo socialno-demokratičnih poslancev, zvestih zagovornikov delavskih zahtev in želja, pokopano.

Štiri leta je parlament po zaslugi meščanskih strank reševal državne »potrebščine«, to je druga beseda za vladne želje, in odklanjal življenske zahteve proletarijata. Na milijone so potratili in zmetali predvsem klerikalci, ki so na Dunaju uganjali pod krinko protivladne opozicije najostudnejšo dvorno in lakajsko politiko in najgnusnejši lov za ministrskimi portfelji. Z najpodlejšo in najbrezvestnejšo obstrukcijo so ovirali demokratično ljudsko delo parlamenta. Naloga strokovno-organiziranega, razredno zavednega delavstva

je, da pri volitvah otrobi parlament protiljudskega, klerikalno in nacionalno barvnega mrčesa, da očisti ljudsko zbornico tistih ostudnih, za vsako resno in odkrito delo nesposobnih osebnih špekulantov in štreberjev. Ti nacionalni in klerikalni gospodje so se v štiriletni dobi izkazali satanske sovražnike delavstva in ovirače socialnega napredka.

Socialno zavarovanje, koalicijska svoboda in kar je drugih nujnih zahtev zavednega delavstva — je nerešeno. Razredni interes nam veleva, da se z vso silo, z vso vneto in ognjem vržemo v volilni boj, da zdramimo vse zaspance v naših vrstah k velikemu boju, ko gre za življenske interese delavstva. Strokovno gibanje in politika bode v prihodnih dneh pokazala svojo tesno medsebojno vez: za strokovne organizacije je največjega pomena, da ji stoji ob strani resničen ljudski parlament. Sedanji volilni boj je boj obeh družabnih razredov, in v tem boju mora stati strokovno organizirano delavstvo v prvih vrstah. Vsi strokovno organizirani delavci morajo v teh dneh biti agitatorji; iz delavnice v delavnice mora doneti delavska volilna parola:

Proti klerikalni in nacionalni stranki!
Za socialno demokracijo!

Iz uradnih listov.

Pristop lokalnih železnic v Budimpešti, Štajerskih deželnih železnic in Friedlanskih okrajnih železnic k splošnemu dogovoru glede vožnih ugodnosti. Administrativno ravnateljstvo južne železnice je na vse službene predstojnike izdalo sledečo okrožnico:

Lokalne železnice v Budimpešti, Štajerske deželne železnice s progo Unzmarkt-Mauterndorf ter v našem obratu se nahajajočimi progami: Poljčane-Konjice, Preding-Wieselsdorf-Stainz in Kapfenberg-Au-Seewiesen kakor tudi *Friedlanske okrajne železnice* so pristopile Splošnemu dogovoru glede vožnih ugodnosti. Dotični seznam je na straneh 31 in 32 primerno popraviti, oziroma dopolniti.

Pri Budimpeštanskih lokalnih železnicah se bo proti izkazu z legitimacijo za aktivne železniške uslužbenke (zelene knjižice) kratkim potem izdajalo prostovožne liste na postaji vstopa v vlak. Friedlanske okrajne železnice priznavajo legitimacije aktivnih uslužbencev kot prostovožne izkaze. Posestniki teh legitimacij torej ne rabijo na tej železnici nikakega drugega prostovožnega listka. V vseh drugih slučajih veljajo glede vožnih ugodnosti določbe Splošnega dogovora o vožnih ugodnostih.

DELAJSKO GIBANJE.

Mirovna demonstracija, ki je imela biti dne 9. t. m. v Rimu, je vsled razpusta avstrijskega državnega zbora začasno odložena. To se je zgodilo sporazumno z italijansko socialno demokracijo. V Avstriji je sedaj vsaka moč potrebna za volilni boj, prireditev v Rimu pa bi bila za teden dni odtegnila avstrijskim socialno-demokratičnim strankam veliko moči. Demonstracija se torej odgodi po volitvah. Novi termin demonstracije se pravočasno naznani.

Akordno delo v železniških delavnicah.

Ponovne izjave železniškega ministra, da je vpeljati akordno delo na železnicah v interesu delavstva, silijo železničarje, predvsem delavce po delavnicah, da razmišljajo o tem, kaj je v akordnem delu zanje dobrega. 4. februarja je izjavil minister neki deputaciji, da se je zmerom ogreval za stabiliziranje delavcev po delavnicah, da pa je dobil od direktij poročila, da *stabilizirani delavci nečejo delati*; vsled tega da mora z ozirom na slab finančni položaj državnih železnic v tem pogledu izpremeniti svoje stališče. Gospod *Glombinski* je kratek čas železniški minister, in že so ga direktije posvarile pred najopravičenejšo in najnujnejšo zahtevo delavcev iz delavnic, pred odpravo sleparskega akorda, in ga navdušile za ohranitev in celo

za razširjenje tega idealnega sistema. *Glombinski* je znanstvenik in taki ljudje imajo navadno ideale in človeška čutila v svojem srcu; brž ga obkoli jata birokratov, da zaduše v njem človeški čut za delavsko pravico.

Razni gospodje v železniškem ministru in po direktijah oznanjajo delavcem, da je akordni sistem delavcem že zato ugoden, ker daje marljivemu in spretnemu delavcu priliko, da več zasluži kot nerodnež ali lenuh, dočim je ob stabilnem razmerju zaslužek vseh enak, kar pa ni pravično. Take izjave vzbujajo v posvečenih ljudeh le pomilovalen nasmeh. Da v dobro urejenem in spretno vedenem obratu ni govora o lenuhih, je vsakemu jasno. Kdor količkaj pozna ustroj obrata: vse delo bi silno hitro zastajalo, če ne bi šlo vse iz rok v roke. Toda oglejmo si dejstva. V delavnicah državne železniške družbe delajo v partijah 3 do 19 mož. Vsak izmed njih odkazuje delo vodja oddelka. Če ga akordno delo priganja k pretirani naglici, potem njegovo delo ni tako vestno izvršeno; če mu pri preskušnji zvržejo delo, mora začeti znova, ne da bi prejel za to delo povračilo. Vsako delo — v akordu ali izven akorda — zahteva časa. Da so bolj in manj spretni delavci, o tem ni nobenega dvoma, zakaj natura ni vseh ljudi enako oblagodarila. Ampak kako naj prejme spretnjši delavec večji zaslužek, ko dela v partiji in ko se skupni zaslužek partije razdeli po gotovem ključu, je drugo vprašanje. Zgoditi se utegne, da sprejme najspretnjši najmanjši zaslužek. Seveda bodo modre glavice, ki pojò slavo-speve na akordno delo, takoj dejale, da se dajo sestaviti partije po spretnosti; toda to ni v interesu železniške uprave. Dalje pa ni tako pribita stvar, da razpolagajo predstojniki, odločajoči o spretnosti in marljivosti delavcev, s potrebno objektivnostjo.

Ker je v delavnicah državne železnice še zmerom nekaj ljudi, ki verujejo v koristnost akordnega sistema, si moramo akord v delavnicah državne železniške družbe nekoliko natančneje ogledati. Vsak delavec ima osnovno mezdo 3 kron, ki se vsaka tri leta poviša za 10 vinarjev. Ta osnovna mezda je vsakemu delavcu v delavniškem redu zagotovljena kot minimalen zaslužek. Od te osnovne mezde, ki niti izdaleka ne odgovarja običajnim mezdam, plačuje delavec svje prispevke v provizijski sklad in sicer le za 25 dni v mesecu. Da more le malokdo računati na vživanje pokojnine je razvidno iz tega, da ima delavec, če dočaka polnih 30 let, pravico do 80 ali 85 kron. Ta žalostna perspektiva je glavni vzrok, da zahtevajo delavci z delavnic stabilizacijo.

Akordni tarif državne železniške družbe je bil sestavljen pred 35 leti, torej v času, ko so bili stroji mlini za kavo. Cenovnik so do devetdesetih let večkrat znižali, posamezno cene za 50 odstotkov. To je ideal bojnikov za akord; tako se delavcem mnogo laglje odščipne, kot ob fiksni mezdi. Od leta 1896 dalje so zvišali posamezne akordne cene. Resnično 6 do 7 odstotno zvišanje tako izdatno znižanih akordnih cen se je izvršilo šele leta 1907. V tem pa se je število lokomotiv in pripadkov početvorilo. Logična posledica tega bi bilo — če ne početvorjenje — vsaj podvojitve akordnih cen. Kaj pa se je v resnici zgodilo? Tuintam so se posamezne cene zboljšale za nekaj vinarjev, ne da bi se bile prilagodile dejanskim razmeram. Ko je maja meseca 1910 vodstvo delavnice v Simmeringu uvidelo, da ob takih cenah ni pričakovati dobrega dela in ko je predlagalo pri direktiji zvišanje posameznih cen, je ravnateljstvo polovico teh predlogov črtalo, češ da zaslužek v simmerinški delavnici itak že presega zaslužek ostalih dunajskih delavnic. Ne glede na to, da se je ravnateljstvo sklicevalo na izredno ugoden mesec, je iz tega postopanja jasno razvidno, da ne vpeljujejo akorda zato, da bi marljivejši delavec več zaslužil. Da je trd akordni sistem v reparaturni delavnici neizvedljiv, je stara delavska in strokovnjaška trditev. V strojni tovarni, kjer se izdelujejo posamezni deli po

eni šabloni, je akordno delo primeroma lahko izvedljivo; povsem drugačna pa je stvar v reparaturni delavnici, kjer se delo neprenehoma menja.

DRŽAVNA KONFERENCA signalnih, bločnih, brzojavnih in ogibnih mojstrov z vseh avstrijskih železnic.

Konference, ki se je vršila 4. marca na Dunaju, se je udeležilo 20 delegatov iz posameznih direkcij, centralo je zastopal sodr. Adolf Müller, pokrajinska tajništva sodr. Kopač, Brodecky in Kačanovský, dalje član pers. komisije sodr. Herzog.

Na dnevnem redu so bile sledeče točke:
1. Položaj, želje in zahteve signalnih, brzojavnih in ogibnih mojstrov. 2. Organizacija. 3. Raznosterosti.

K prvi točki dnevnega reda je poročal sodr. Skoutajan. Vsled krepke organizacije in vsled marljivega delovanja centrale smo signalni mojstri dosegli marsikatero izboljšanje. Ti delni uspehi nas pa ne smejo zapeljati v mirovanje in brezdolje. Varnostne naprave tehnično silno napredujejo, hkrati pa narašča tudi odgovornost signalnih mojstrov in njih delo. Socialna skrb železniške uprave, ki ji je treba vsako pridobitev tako rekoč iztrgati, ne narašča in v bližnjih letih se razmere v tem pogledu bržčas še poostre. Koalicijska pravica železničarjev je v nevarnosti in poleg velikih splošnih vprašanj čakajo specijelne, drobne zadeve signalnih mojstrov na rešitev. Službene razmere so popolnoma zavožene in za signalne mojstre je zadosten vzrok, da delajo sporazumno za izboljšanje teh razmer in da odbijajo grozeče poslabšanje.

Sodr. Divořák stavi v imenu svojih tovarišev iz olomuške direkcije več zahtev, in sicer: *odločitev samostojnih strokovnih skupin, dodelitev vzdrževanja tehtnic in razsvetljave signalnim delavnicam, podelitev vodstva nad signalnimi delavnicami starejšim signalnim mojstrom, dodelitev premij od prihrankov in imenovanje signalnih mojstrov za uradnike.*

Sodr. Müller je v obširnem govoru omenjal sklepe zadnje državne konference in preiskaval koliko teh sklepov je doslej izvršenih. Sklep konference s sprejetimi izpremembami in dopolnili se glasi:

1. Od železniškega ministerstva obljubljen zvišanje pavšala za signalne mojstre od 720 na 960 kron, je izvesti v popolnem obsegu, z drugimi besedami, letni pavšal 960 kron je priznati vsem signalnim mojstrom brez razlike z pravomočnostjo od 1. oktobra 1908.

2. Na južni železnici je ključarje v oddelku za vzdrževanje signalov imenovati po vzgledu drž. železnic za signalne ključarje.

3. Namestnikom brzojavnih, odnosno ogibnih in signalnih mojstrov južne železnice, katerim je dodeljena proga, je priznati enak pavšal, oz. enake dijete kot definitivnim nastavljenjem.

4. Dovoljena dva prosta dneva v mesecu za vse brzojavne, ogibne in signalne mojstre je vsepovsod uvesti, vendar se ne smejo razmere, kjer veljajo boljša določila, poslabšati.

5. Državna konferenca je mnenja, da signalnih mojstrov ni vporabljamati za različna rekonstrukcijska dela in za remontaže ob sočasnem opravljanju nadzorovalnih in vzdrževalnih del na lastni progi.

Če pa se v zvezi temu vporabljamati posamezni uslužbenci za navedena dela, jim je priznati poleg pavšala še stavbno doklado v znesku 2 kron na dan,

6. Državna konferenca zahteva hitro izvršitev predlogov, stavljenih v poduradniški sekciji osrednje personalne komisije:

a) Za odmero pokojnine ali provizije, je vsem uslužbencem eksekutivne službe vračunati poldrugo službeno dobo. Službeno dobo je skrócićti od 35 na 30 let onemu osobju, kateremu se vračuna poldruga službeno doba; vendar je omogočiti pred upokojitvijo bližnji avanzma, če manjka do njega največ 6 mesecev. Pred upokojitvijo je poduradnikom omogočiti dosegati najvišje plačilne stopnje.

b) Signalne mojstre je ob plači 1600 kron imenovati za uradnike, ne da bi vsled imenovanja gmotno trpeli.

Dokler se ta zahteva ne izpelje, je uvrstiti signalne mojstre v kategorijo poduradnikov s končno plačo 3400 kron.

c) Splošna ureditev stanarin, uvrstitve posameznih postaj v višje razrede po krajevnih stanovanjskih razmerah, določitev stanarine:

v plačilni stopnji 1400 kron za Dunaj na 600 K
» » » » » » » » » 700 »
» » » » » » » » » 800 »
» » » » » » » » » 900 »
» » » » » » » » » 1000 »

Znova je vpeljati 10-odstotno stanarinsko doklado na postajah, kjer je obstajala do l. 1899 in podelitev splošnih stanarinskih doklad, kjer normalna stanarina ne zadošča krajevnim razmeram.

d) Razdeljevanje uradnega lista; zvišanje poduradniške potrošnine od 4 na 6, oziroma od 5 na 8 kron, uvedba pavšala za izdatke v znesku 5 kron. Za službeno pot, začeto pred in končano po polnoči, veljaj popolna potrošnina.

Nakazovanje zmanjšane potrošnine naj odpade.

7. Zvišanje selilne pristojbine za 50 odstotkov; odškodnina za pohištvo in za prevažanje.

8. Zvišanje potnega pavšala za signalne mojstre na mesečnih 100 kron.

e) Zvišanje pisarniškega in pisalnega pavšala na dve mesečni kroni

f) Vsem uslužbencem, ki stanujejo v naravnih stanovanjih, je dostavljati kurivo v mesečnih pavšalih. Ta pavšal je odmeriti ne po številu prostorov, temveč po številu ognjišč.

9. Ustanoviti je krajevnim, službenim in zasebnim razmeram vstrezajoče pisarne za železniške oz. signalne mojstre, obsegajoče najmanj 10 kvadratnih metrov, z režijskim snazanjem, razsvetlavo in kurjavo; onim železniškim oz. signalnim mojstrom, katerim ni mogoče oskrbeti pisarne, je priznati mesečen pavšal 16 kron, veljaven od 1. januarja 1907.

g) Nočno službo je nagraditi vsem signalnim mojstrom z zneskom 4.50 K.

h) Primerno je razdeliti signalnim mojstrom za vzdrževanje odkazane službene okraje po številu aparatov, po velikosti naprav in po dolžini proge.

i) Signalnih mojstrov z normiranih mest ni uporabljati za nadomestovanje in za pomožna dela na drugih progah, presegajoča 14 dni

j) Ustanoviti je strokovne skupine za bločne in brzojavne naprave po posameznih direkcijah oz. obratnih nadzorništvi, katerim so signalni mojstri neposredno podrejeni; hkrati je izvesti odločitev od vzdrževalnih sekcij.

k) Vsem uslužbencem je priznati od maja do oktobra po 10 dni počitnic, po desetletni službeni dobi po 14 dni, po dvajsetih letih po tri tedne. Kjer so vpeljane daljše počitnice, ostanejo tudi zanaprej.

l) Vsem delovodjem po plinarnah in elektrarnah brez razlike je podeliti oz. zvišati mesečno doklado na 50 kron. Ta doklada v smislu prehodnega predloga personalne komisije ne sme znašati manj kot 40 kron na mesec.

10. Tehtnice in razsvetlavo je dodeliti signalnim delavnicam.

11. Za vodstvo signalnih delavnic je vpoklicati vse signalne mojstre, ki vsled telesnih hib ne morejo več opravljati svoje službe.

12. Delovodjem v signalnih delavnicah je priznati vzdrževalne premije.

13. Vsakemu sistemiziranemu mestu brzojavnega mojstra na južni železnici je dodeliti potrebne moči.

Glede delovnih razmer predlaga sodr. Adolf Müller, da je zbrati gradivo in ga vposlati centrali naše organizacije, da izdela elaborat, obsegajoč tozadevne želje in zahteve uslužbencev. Posebna, na konferenci zbrana

delegacija naj predloži elaborat dvornemu svetniku Ranku.

Predlog sodruga Müllerja je bil soglasno sprejet; v deputacijo so bili izvoljeni sodrugi: Röder, Stojan, Pleschinger (drž. žel.), Skoutajan in Kiesler. Generalnemu ravnateljstvu južne železnice predloži želje teh kategorij posebna deputacija.

K drugi točki dnevnega reda, o organizaciji, poroča sodrug Adolf Müller. V svojem govoru naglašja, da organizacijsko delo signalnih mojstrov ni bilo brezuspešno. Odpor železniškega in finančnega ministrstva proti zahtevam uslužbencev zahteva okrepitev organizacije. Avstrijski industrijci zahtevajo, da se vsako nadaljno gibanje državnih uslužbencev zadržati; naloga signalnih mojstrov je, da sodelujejo v organizaciji.

Sodr. Skoutaja je priporočal naslednjo resolucijo:

»Zbrani signalni mojstri odobravajo organizacijski način svojih tovarišev na čeških železnicah in naročajo, da se povsod, kjer obstoja tajništvo »Splošnega pravovarstvenega in strokovnega društva« osnuje enak akcijski odbor signalnih mojstrov kakor v Pragi. Konferenca pa naglašja potrebo, da se lotijo signalni mojstri organizacijskega dela po krajevnih skupinah, obstoječih v kraju njih bivališča. V svrhu smotrne agitacije naj skličejo signalni mojstri pokrajinska zborovanja, ki naj obsegajo tudi strokovno-tehnične razgovore. Končno priporoča konferenca, da se z zastavo vsega moralnega vpliva pridobi tovariše, stoječe izven organizacije, za organizacijo.

Resolucija je bila soglasno sprejeta in le želeto je, da obrodi na nje podlagi započeto organizacijsko delo med signalnimi mojstri bogate sadove.

Državna konferenca delavniških in kurilniških delavcev vseh avstrijskih železnic.

Delavci glavnih in kurilniških delavnic vseh avstrijskih železnic so imeli dne 25. in 26. marca t. l. v delavskem domu v X. okraju na Dunaju svojo državno konferenco, ki je imela namen slišati poročila delavskih odbornikov in se posvetovati o delovnih, plačilnih in mezdnih razmerah kakor tudi določiti taktiko za nadaljno zastopanje zahtev tega delavstva. Navzočih je bilo 126 delegatov, več članov delavskega odbora in personalne komisije, državna poslanca sodruga Tomšik in Rudolf Müller, ter več gostov. Centralo je zastopal sodr. Somitsch, tajništva pa sodrugi Brodecky, Kaczanowski in Kopač.

V predsedstvo so bili izvoljeni sledeči sodrugi: Tantsin, predsednik; Glaser in Styrški, namestnika; Krawany, zapisnikar.

Na dnevnem redu je bilo: 1. Položaj delavniških delavcev: a) mezda, b) štabilizacija. 2. Razprava in sklepanje primernih predlogov. 3. Nadaljno postopanje. 4. Slučajnosti.

O razpravah centralne personalne komisije je poročal član sodr. Kurtag o delovanju centralnega delavskega odbora državnih železnic sodr. Tantsin, delavskega odbora južne železnice pa sodr. Glaser.

K drugi točki dnevnega reda je povzel besedo sodr. Somitsch ter temeljito razmotrival spodaj navedene zahteve, ki jih doslovno objavljamo kakor jih je konferenca sprejela.

Zahteve delavniških in kurilniških delavcev avstrijskih železnic.

1. Izvedbo temeljite, krajevnim in strokovnim razmeram odgovarjajoče *regulacije mezd*, to je začetnih (minimalnih) mezd, kakor tudi mezd starejših delavcev na ta način, da so najmanjše začetne mezde profesionalistov

v krajih s 100 odstotki stanarine	...	K 4-10
» » » 80 » » »	...	» 3-90
» » » 70 » » »	...	» 3-80
» » » 60 » » »	...	» 3-60
v vseh drugih krajih	...	» 3-50
začetne mezde kvalificiranih delavcev		
v krajih s 100 odstotki stanarine	...	K 3-60
» » » 80 » » »	...	» 3-40
» » » 70 » » »	...	» 3-20
» » » 60 » » »	...	» 3-10
» » » 50 » » »	...	» 3-

Vaše zdravje

dosežete! Vaša slabost in bolečine izginejo. Vaše oči, živci, mišice, kite se ojačijo. Vaše spanje postane zdravo, Vaša dobra počutnost se zopet vrne, ako vporabljate pristni Feller-jev fluid s znamko „Elsafluid“. Dvanajstletna za poskušnjo 5 kron franko. Izdeluje le lekarnar E. V. Feller v Stubici, Elsatrg 275 (Hrvatsko).

Normalno delavno razmerje med službenim in počitnim časom naj se določi za vse v menjalni službi zaposlene delavce s 40. proti 60. odstotki.

Za premogarje naj se uvede 12/24-urna služba ne da bi zato kaj zgubili na svojem sedanjem zaslužku in uvede naj se poldrugourni opoldanski odmor.

V zavodih za plin naj se skrajša delavna doba. Premogarjem naj se vroči delavni red.

5. Odškodnina za čezurno delo.

K peti točki dnevnega reda povdarja član *Tantsin*, da delavstvo v občeh želi, da se čezurno delo kolikor mogoče omeji. Ob nedeljah in praznikih naj se sploh ne dela; če je pa že iz ozira na nujno potrebna dela čezurno delo potrebno, potem naj se to delo tudi primerno odškoduje.

Delegat *Rzehak* pojasnjuje način odškodovanja za čezurno delo pri nekdanji državnoželezniški družbi in pričakuje, da bo uprava državne železnice tudi na starih progah uvedla preizkušen način.

Delegat *Waldhauser* je za 50-odstotno doklado pri dnevnem in za 100-odstotno pri nočnem čezurnem delu.

Član *Dumpfort* povdarja, da je v temeljnih plačah velika razlika, tako da so v posameznih obmejnih krajih in celo v enem in istem kraju, kjer meji dvoje ravnateljstev, različne temeljne plače; prosi da bi ravnateljstva tozadevno sporazumno postopala. Nadalje zahtevata tudi člana *Priesner* in *Dumpfort*, da se temeljne plače v občeh povišajo in da se določi normalno povišanje dnin.

Predsednik opozarja člane, da spada izražanje mnenja o plačilnih vprašanjih, v delokrog delavskih odborov. Temu nasprotujejo nekateri delegati, ki trde, da se jim v delavskih odborih nasprotno priporoča.

Člani izrazijo nato sledeče svoje mnenje: Čezurno delo naj se v delavnikih zaračuna poldrugokratno; ob nedeljah in praznikih pa dvakratno; nočni dobi se smatra čas od 8. ure zvečer do 6. ure jutraj.

6. Dobava kuriva.

Pri razpravi te točke predlaga član *Tantsin*, da se dovoli dobava kuriva tudi onim uslužbencem v pokoju, ki niso člani provizijskega sklada, pa vendar dobivajo tekočo miloščino in da se tozadevno popravi inštrukcija VIII.

Delegat *Rzehak* se pridružuje temu predlogu in predlaga dodatno naj se ta ugodnost dovoli tudi nekdanjim delavcem bivše državnoželezniške družbe brez razlike če so avstrijski ali pa ogrski podaniki.

Član *Dumpfort* je zato, da se oddaja kurivo po režijskih cenah vsem onim, ki so čez eno leto nepretrgano v železniški službi.

Delegat *Beck* prosi za izdajo odloka, ki naj določa dobavo kuriva na podržavljenih železnicah in omogočitev nabave življenjskih potrebščin v skladiščih.

Predsednik opomni, da se železniško ministrstvo že peča s to zadevo.

Člani izreko nato sledeče mnenje:

Inštrukcija VIII. naj se v toliko spremeni, da odslej dobivajo vsi delavci, ki so eno leto nepretrgano v železniški službi, kurivo po režijskih cenah; ravnotako naj dobivajo kurivo tudi oni delavci brez razlike podaništva, ki dobivajo tekočo miloščino.

Ker je dnevni red izčrpan predlagajo člani še sledeče zadeve:

Član *Priesner* prosi, da se dovoli vsem delavcem, ki so člani provizijskega sklada, po enoletnem službovanju vožne legitimacije za vse domače proge kakor jih imajo definitivni uslužbenci in da se dovoli vsem delavcem, ki so nepretrgano tri leta v službi časovne legitimacije za vožnjo po cenah za osebe in to na domačih progah.

Delegat *Beck* povdarja zdatne prihranke, ki bi jih imela uprava vsled tega ker bi izdala legitimacije s slikami; prihranila bi na

tiskovinah, na osebju in času, kar bi pa tudi delavstvu koristilo. Da bi se to ugodnost zlorabljalo, je izključeno.

Člani *Tantsin*, *Dumpfort* in *Priesner* so tudi za izdajo vožnih legitimacij s slikami. Zadnji priporoča, da se dovoli ta ugodnost tudi onim delavcem, ki dobivajo tekočo miloščino.

Nadalje predlaga član *Tantsin* spomenico kotlarjev, ki se bavi s škodljivimi posledicami pnevmatičnega orodja in prosi, da železniško ministrstvo to spomenico temeljito prouči in ji ugodi.

Končno se pritožujejo člani *Dumpfort*, *Priesner* in *Tantsin* glede postopanja posameznih ravnateljstev, ker ne upoštevajo opravljene želje delavstva. Član *Tantsin* se pritožuje, da se vkljub določbi § 6. za delavske odbore veljavnih pravil delavskim odbornikom ne vročuje zapisniških prepisov.

Predsednik je vzel te pritožbe na znanje in zaključil sejo ob 2. uri popoldne.

Predsednik:

Dr. Boess, l. r.

Overovatelj:

Karol Tantsin, l. r.

Zapisnikar:

Dr. pl. Riebler, l. r.

Ljubljanske občinske volitve.

Dne 23. t. m. bodo v Ljubljani občinske volitve na podlagi novoskrpucanega volilnega reda, ki nosi v svoji celoti pečat političnega ropa in klerikalne nasilnosti. Volilno gibanje je trajalo več mesecev in je bilo, kar se tiče klerikalnih in liberalnih ljudskih sleparjev, precej živahno. Prirejali so se brezštevlni shodi, na katerih so si nasprotniki predbacivali največje lumparije in trezno razmišljajočemu volilcu ni bilo težko uganiti resnico v tem čednem boju. Naša stranka se ni dala zvabiti v politično areno meščanskega blata, zato pa je mirno in dosledno razvijala potrebno agitacijo med svojimi somišljeniki in onimi, ki še ne hirajo na omehčanju možgan. Naše delo je bilo tudi precej lahko, kajti kdor ni popolnoma slep in gluhi, ta je že sam spoznal „plodonosno“ delovanje klerikalnih in liberalnih pijavk in prav nič mu ne bo treba priporočati teh ali onih kandidatov. Za železničarje kot delavsko kategorijo s stalnimi dohodki, katera najobčutnejše trpi pod vplivi naraščajoče draginje stanovanj in živila, je važno, da si nekoliko bližje ogledajo ljudi, ki se jim vsiljujejo kot njihov zastopnik v bodočem občinskem svetu.

V prvi vrsti prihaja v poštev takozvana narodno-napredna stranka, ki pa prav za prav že davno ni več stranka, temveč zmes ljudi, katerim se sline cede po koritu in ki sami ne vedo kaj hočejo. Ta skupina torej krošnjari med železničarji s svojimi „najboljšimi“ kandidati in neusmiljeno udriha po klerikalcih, ker so baje oni zakrivali neznošno draginjo.

Pri tej trditvi pa gospoda popolnoma pozabi, da je imela desetletja ljubljansko občino v neomejeni oblasti in da ves ta čas nje slavni gospod Hribar ni imel toliko časa, da bi se pečal tudi nekoliko z vprašanjem aprovizacije. Da je dandanes tozadevno že v vsaki večji vasi bolje preskrbljeno nego v Ljubljani, tega seveda slavni tržni nadzornik Ribnikar ne ve, tega pa ne vedo tudi druge narodnjakarske kapacitete in vsled te nevednosti domnevajo, da tudi volilci nimajo tozadevnih informacij in da se jih torej po staroobičajni ljubljanski navadi poljubno lahko farba. Da je danes Ljubljana najdražje avstrijsko mesto, je v prvi vrsti krivda popolnoma nezmožnih liberalnih politikov in vsako zvrčanje krivde na druge je, malo rečeno, lumparija. S tem seveda ni rečeno, da so klerikalci boljši, nasprotno nas deželno gospodarstvo in gospodarstvo v klerikalnih podjetjih uči, da so tudi klerikalci ravno taki veleumni kakor liberalci in da se tudi pod njih režimom ne bodo razmere zboljšale na korist nižjih slojev. Vse obljube iz ene in iz druge strani so torej nesramen humbug.

zanašajoč se na nerazsodnost volilcev. Delavstvo v občeh in posebno železničarji bodo pri volitvi kakor en mož pokazali, da ne potrebujejo več liberalnih in klerikalnih varnhov, ki jim pred vsakimi volitvami zidajo v zraku gradove, ki takoj po volitvi zopet izginejo, temveč da postanejo rajši sami svoje sreče kovač. Dosedanje izkušnje v državnem in deželnem zboru kakor tudi v občinskem parlamentu nas uče, da je naš največji sovražnik meščanstvo in to brez razlike stranke. Naše interese so nešteto krat izdali klerikalni poslanci, zanje nastopali pa tudi niso ne enkrat liberalci, torej ne moremo zaupati niti prvim, pa tudi ne drugim. Če danes g. prof. Reisner povdarja, da pač pripozna, da bivši občinski zastopnik ni storil svoje dolžnosti napram nižjim slojem, potem mu lahko enostavno zalučimo v obraz, da so ravno to trdili njegovi predniki dokler so bili kandidati, da so pa vse pozabili v trenutku, ko so zasedli poželjni stolček na mestnem magistratu. In kakor so bili politično nepošteni bivši liberalni občinski svetniki napram nižjim slojem, tako bodo nepošteni tudi bodoči svetniki liberalnega, klerikalnega in nemškega pokoljenja, ker je enostavno nemogoče ob enem zastopati interese izkoriščevalcev in izkoriščanih. To dejstvo je navidezno neznano liberalnim kakor klerikalnim agitatorjem, znano pa je železničarjem iz nešteti tozadevnih izkušenj in zato bodo vsi do zadnjega volili v vseh treh volilnih razredih dne 23. t. m. tiste kandidate, ki jih jim priporoča socialno-demokratski volilni odbor.

Vršili so se sledeči shodi in zborovanja.

Ptuj. Dne 27. marca t. l. se je vršil občni zbor tukajšnje krajevne skupine. V odbor so izvoljeni sledeči sodrugi:

Ljudevit *Illerschitz*, predsednik; Josip *Brunflicker*, podpredsednik; Alojzij *Blagar*, blagajnik; Henrik *Kosmat*, Rudolf *Lah*, zapisnikarja; Ivan *Vučak*, kontrolor; Vincenc *Eisinger*, knjižničar; Pavel *Bervardy*, Oton *Weissenstein*, Štefan *Zimerleit*, Fran *Jug*, odborniki.

Mesečni shodi se vršijo prvo nedeljo po 10. vsakega meseca v Pesserlovi gostilni. Knjižnica je odprta vsako nedeljo predpoldne od 1/2 10.—12. ure.

Trst. V. Dne 4. t. m. se je vršil občni zbor tukajšnje krajevne skupine. V odbor se je izvolilo sledeče sodrugi:

Julij *Juhardt*, predsednik; Ivan *Prybrik*, Ivan *Beer*, podpredsednika; Karol *Supanz*, Josip *Rechel* in Fran *Zupančič*, blagajniki; Karol *Kremžar*, Rudolf *Vlysiak*, zapisnikarja; J. *Schmalstieg*, Ivan *Voitl*, Liborij *Scherzer*, in Josip *Truma*, kontrolorji; J. *Blitzner*, K. *Hruška*, Albin *Böche*, *Mastnag*, *Javornik*, *Kammerstätter*, *Sulič* in *Kovarek*, odborniki.

10 zapovedi

za zdravje in 10 zapovedi za kmetovalca, vsake posebej tiskane, dobi vsak človek zastoj v lekarni Trnkoczy zraven rotovža v Ljubljani. V tej lekarni se tudi oddajo zdravila p. t. članom okr. bol. blagajne v Ljubljani, bol. zavodu c. kr. tob. tovarne in bolniške blagajne južne železnice.

Kavarna UNIONE - Trst

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca

— Napitnina je odpravljena. —

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Kopač.
Tiska Dragotin Priora v Kopru.